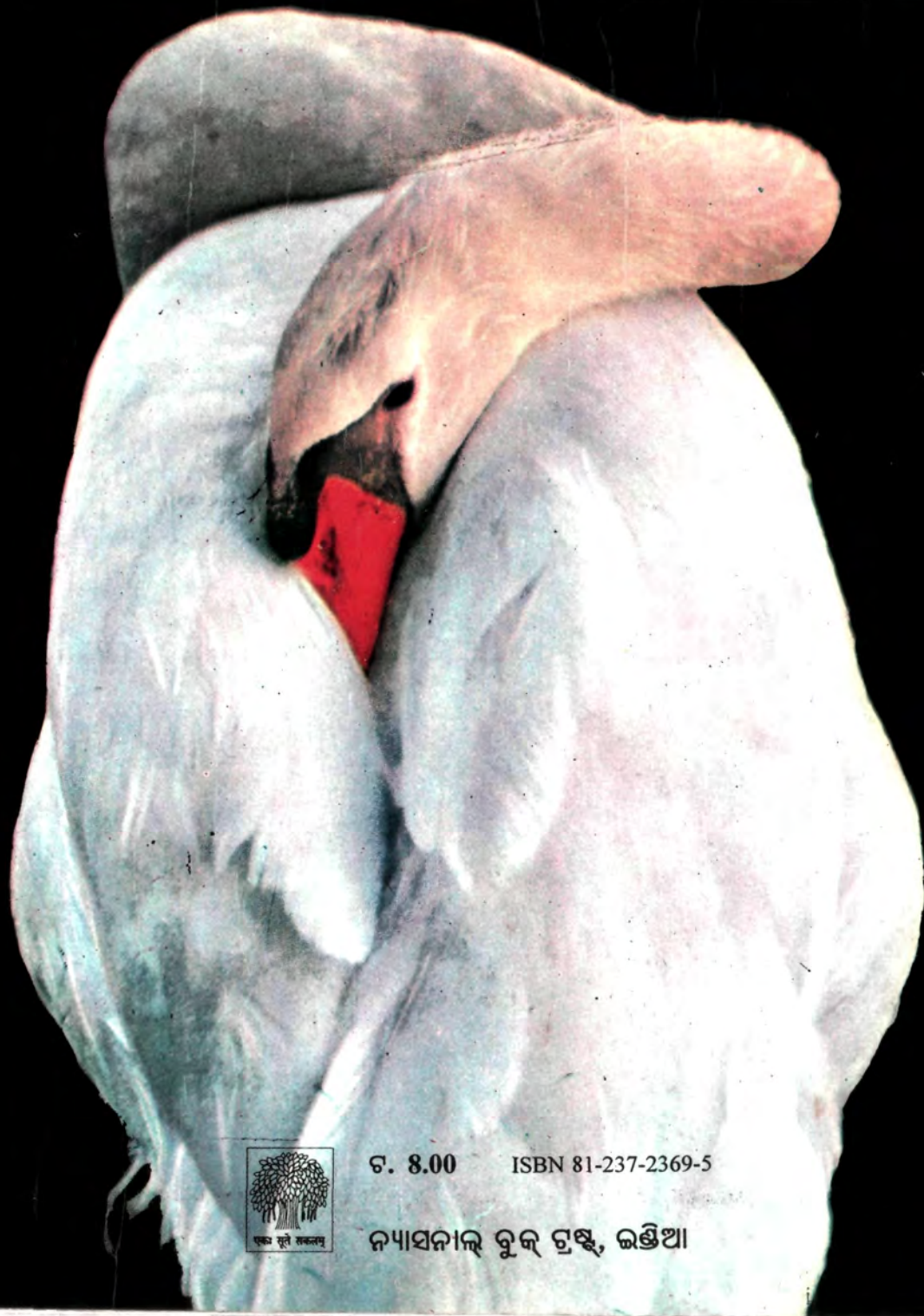

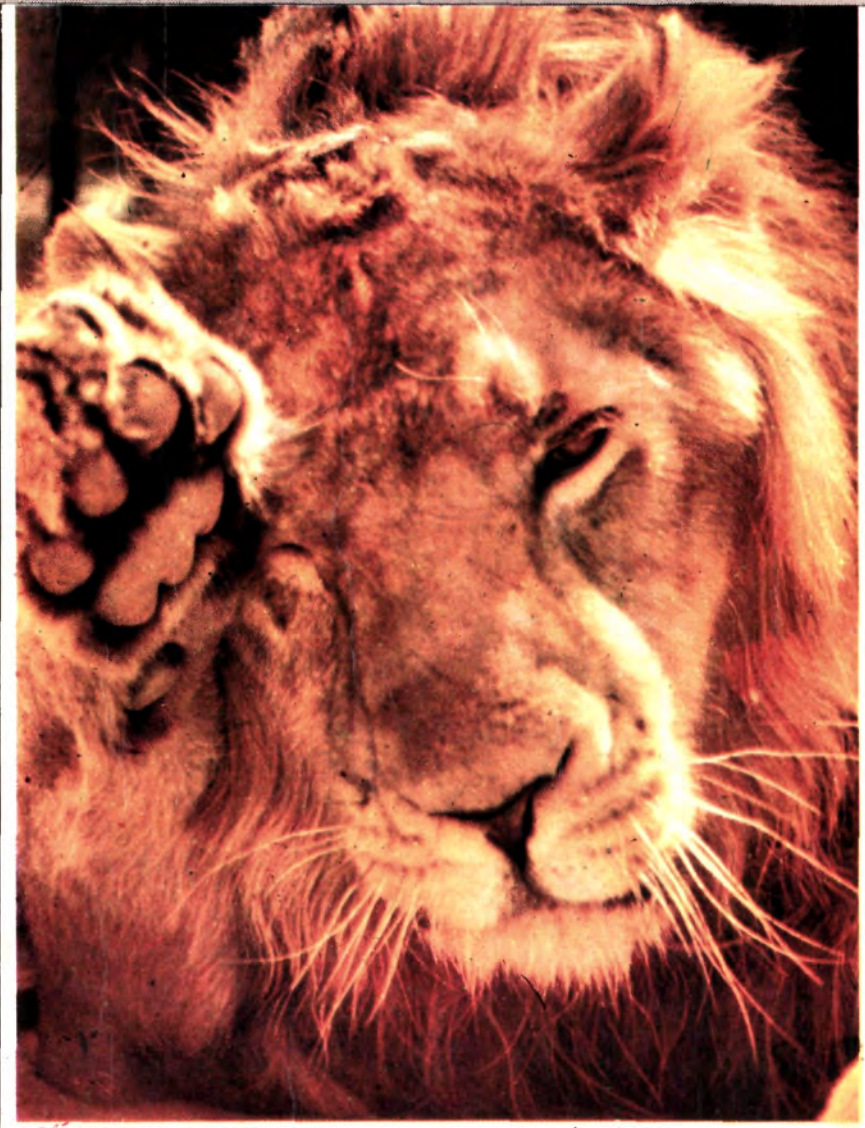
ଟ. 8.00

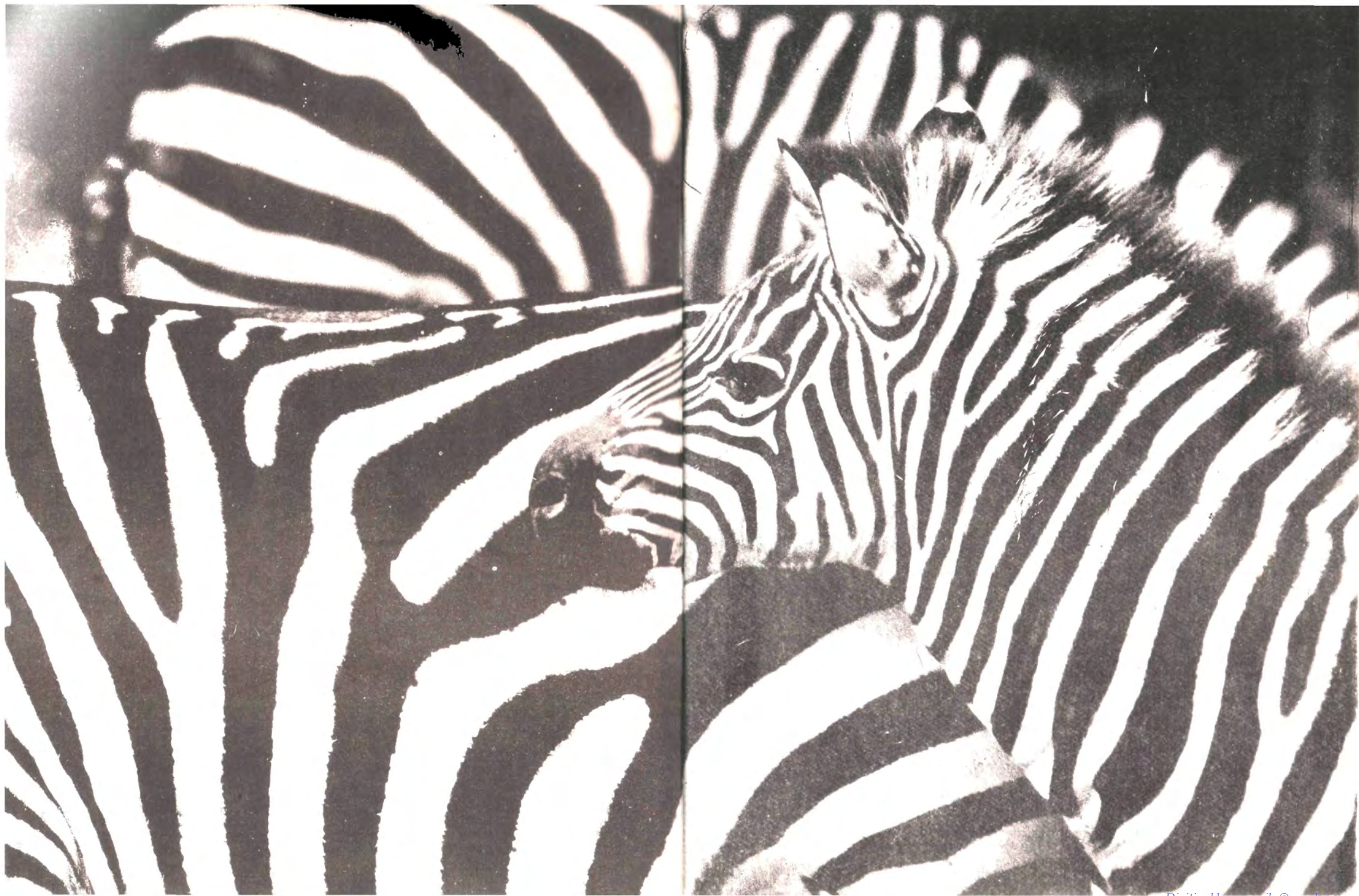
ISBN 81-237-2369-5

ନିଆସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ

ଆସ ଯିବା ଦେଖି
ଚିଢ଼ିଆଖାନା
ରସ୍ତି ନ ବଢ଼ୁ

ନେହେରୁ ବାଳ ସ୍ମୃତିକାଳ୍ପ

ଆସ ଯିବା ଦେଖି ଚିଢ଼ିଆଖାନା

ରସିକ୍ ବଣ୍ଡ
ଅଲଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସହା : ରଘୁ ବସୁ
ଅନୁବାଦ : ସମ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି

ISBN 81-237-2369-5

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ 1977 (ଶକାବ୍ଦ 1899)

ଷଷ୍ଠ ମୁଦ୍ରଣ 1998 (ଶକାବ୍ଦ 1920)

© ରସିକ୍ ବଣ୍ଡ, 1980

Who's Who at the Zoo (Oriya)

ଟ. 8.00

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ,

ଏ-5, ଗ୍ରୀନ୍ ପାର୍କ, ନ୍ୟୁଆସ୍ ଡିଲ୍ଲୀ-110 016 କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରକାଶିତ ।

ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ

ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନା ତ ତୁମର ପାଇଁ

ଜନବନ୍ଧୁଳ ପୃଥ୍ବୀରେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ ଦୁଇ
ଗଢ଼ରେ ଲେପ ପାଇ ଯାଉଛି । ତେଣୁ ଅନେକ
ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ରହିବା ସକାଶେ ଯେପରି
ସ୍ଥାନର ଅଭାବ, ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ମଧ୍ୟ
ସେହିପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହେଲାଣି ।
ଅନେକ ଜାତିର ଜୀବଜନ୍ତୁ ତ ଏକାବେଳେକେ
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଗଲେଣି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ
ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନାହିଁ ଶେଷ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ ହୋଇଛି ।

ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନାର
କାମ ନୁହେଁ । ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଗ୍ରାଣ୍ଟ ହୋଟେଲ
ଯେମିତି, ନାନାପ୍ରକାର ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ପାଇଁ
ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନା ସେମିତି । ପ୍ରାକୃତିକ ଅଭୟାରଣ୍ୟ
ଗୁଡ଼ିକରେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଖୁସିରେ ରହନ୍ତି । ଚିତ୍ତା-
ଞ୍ଜନାର କାମହେଲା, ଦେଶ ବିଦେଶର ବିଭିନ୍ନ
ଅଞ୍ଚଳରୁ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଲୋକ-
ଙ୍କର ଅତି ପାଖରେ ରଖିବା । ତା ଫଳରେ
ଲୋକେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ,
ବସବାସ କରିବା ଚଙ୍ଗ ଓ ଶୁଭଚଳନ ଦେଖି

ମୁଗ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ତ ଗଣ୍ଡା
ଦେଖିବା ପାଇଁ କାଜିରଙ୍ଗା ଅଭୟାରଣ୍ୟକୁ
କମ୍ପା ସିଂହ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୀର ଜଙ୍ଗଲକୁ
ଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦିଲ୍ଲୀର ଯେ
କୌଣସି ପିଲା ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନାରେ ସେମାନଙ୍କୁ
ଦେଖିପାରିବ । ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାର ଘୋର
ଅରଣ୍ୟ, ଯେଉଁଠି ଅନବରତ ବର୍ଷା ଲାଗି-
ରହିଛି, ସେଠାକୁ ଜାଗୁଆର ବାଦ କମ୍ପା ମାକା
ଶୁଆ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯିବାକୁ କେହି ହୁଏତ
ସାହସ କରି ନପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦିଲ୍ଲୀ, ଅହମଦାବାଦ,
ଜୟପୁର, ଲକ୍ଷ୍ନୌ କମ୍ପା ନନ୍ଦନକାନନ ଭଳି
ଯେଉଁଠି ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନା ଅଛି, ସେଠାରେ ରହୁ-
ଥିବା ଯେ କେହି ଲୋକ ଏହି କୌତୁକିଆ
ଜୀବଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିପାରିବ ।

ଜଙ୍ଗଲରେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଯେପରି ଆରମ୍ଭରେ
ଥାଆନ୍ତି, ସେହିପରି ସୁବିଧା ଓ ପରିବେଶ
ଯେଉଁଠି ଥାଏ, ସେ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଢ଼ିଆ
ଚିତ୍ତାଞ୍ଜନା । ମଣିଷଙ୍କ ପରି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର
ତ ପୁଣି ସୁଖ ଦୁଃଖ, ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଅଛି ।
ବଣର ଜନ୍ତୁକୁ ଆଣି ପଞ୍ଜୁରୀ ଭିତରେ ରଖିବା
ଓ ସେମାନେ ତା ଭିତରେ ଚଲାବୁଲା କରିବାକୁ
ଯାଗା ନ ପାଇବାଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ କରୁଣ
ଦୃଶ୍ୟ ଆଉ କ'ଣ ଅଛି ?

ଦକ୍ଷୀ ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଏସିଆରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ । ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟତମ ଉଲ୍ଲୁଷ୍ଟ ଚିଡ଼ିଆ-ଖାନା ହିସାବରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଖ୍ୟାତି ଅଛି । ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବସବାସ ପାଇଁ ଏଠାରେ ଅଛି ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି । ଦୂରଗମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲା ପଡ଼ିଆ । ବାସମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁମ୍ଫା ଓ ଚିତା-ବାସଙ୍କ ପାଇଁ ଗଛଗୁଡ଼ିଏ ରହିଛି । ଯେଉଁଠି ପଞ୍ଜୁରୀ ଦରକାର, ସେଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇ ହୋଇଛି । ଏହା ଏକ ଆଦର୍ଶ ଚିଡ଼ିଆଖାନା — ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଭଲ ହୋଟେଲ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ବାସ୍ତବରେ ଅନେକ ପକ୍ଷୀ ତାଙ୍କ ମନକୁ ମନ ଉଡ଼ିଆସି ଏଠାରେ ବସା କରିଛନ୍ତି ।

ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଅତି ପାଖରେ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିଲେ ସିନା ସେମାନଙ୍କ କଥା ଜାଣିବ । ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଦେଖୁଥିବା ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେକଙ୍କ ସହିତ ଏ ବହିଷ୍ଟି ଭୂମିକୁ ଚହ୍ନା କରାଇଦେବ । ବାଘ ଓ ହାତୀ ଭଳି କେତେକ ଜନ୍ତୁ ବେଶ ଜଣାଶୁଣା । କିନ୍ତୁ ମାଂଦ୍ରୁଲ ଓ ଜେବ୍ରାଙ୍କ ଭଳି କେତେକଙ୍କୁ ଭୂମେ ଚହ୍ନିନଥିବ । ପୃଥିବୀର ସବୁ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ପକ୍ଷୀଙ୍କ କଥା ତ ଏଥିରେ ଲେଖି ହେବ ନାହିଁ । ସବୁର କଥା ଲେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଅରଧାନ ହେବ ।

ହାଡ଼ଗିଳା

ତୁମେ ଯଦି କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଗାଆଁରେ କମ୍ପା ଗାଆଁ ପାଖଆଖରେ କେଉଁଠି ରହିଥିବ ନୁହେଁ ତେବେ ହାଡ଼ଗିଳାକୁ ଏହି ଢେଙ୍କା ଗୋଡ଼ିଆ ବଗିଚା ମଫସଲର ଯୋର ପାଣିରେ ଚଲାବୁଲା କରିବାକୁ ଭଲପାଏ । ତୁମେ ନୁହେଁ ସେଇଠି ବାହାରିବାର ଅଫିସର ଆଉଁଳୁଆଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଥିବ । ପ୍ୟାରେଡ଼ ପଡ଼ିଆରେ ସେ ସୁନ୍ଦର ଠାଣିରେ ଚାଲନ୍ତି । ଠିକ୍ ତାଙ୍କର ଭଲ

ଏହି ବଗିଚା ଗଲେ ବୋଲି ତାକୁ 'ଆଉଁଳୁଆ' ଉପାଧି ମିଳନ୍ତି ।

ହାଡ଼ଗିଳାର ପରସ୍ପତିକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚକ୍ଚକ୍ଷ । ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ପକ୍ଷୀ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଅଫିସର ପାଣିଆ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ । ତା ଅଣ୍ଟାରେ ବହୁତ ବଳ । ବେଳ ପଡ଼ିଲେ ସେ ଏହି ଅଣ୍ଟାରେ ଠେକି ଆଇଁ ବଳ ବଡ଼ ଜାବିଏ କମ୍ପା କୁକୁଡ଼ା ଭଳି ବଡ଼ ଚଢ଼େଇଟିଏ ମଧ୍ୟ ଗିଳି ଦେଇ ପାରେ ।

ଶାଶୁଣୀଙ୍କ ପରି ହାଡ଼ଗିଳା ମଧ୍ୟ ଆମର

ଉପକାର କରେ । କାରଣ ସେ ଗାଆଁ ଦାଣ୍ଡର ଅଳଥ ସଫାକରେ, ସାପ ଓ ଝିଝିପିଟିକୁ ମାର ପକାଏ ।

ହାଡ଼ଗିଳା ସହଜରେ ଯୋଷା ମାନେ । ତାର ଚାଲିବା ଚାଲି ଓ ଅଭିଭାବ ସ୍ୱଭାବ ଦେଖିଲେ ମଜାଲାଗେ । ମୋ ଅଜ୍ଞା ଥରେ ଅନେକ-ଗୁଡ଼ିଏ ଜାବି ଯୋଷିଆନ୍ତି—ତା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ହାଡ଼ଗିଳା ଥାଏ । ସ୍ୱାଦରେ ଠିକ୍ ଖାଇବାବେଳ ହେଲେ ସେ ଆସି ମୋ ଅଜ୍ଞାଙ୍କ

ଚୌକି ପଛରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ତାର ଖାଇବା ଭାଗଟା ତାକୁ ମିଳିଯାଏ ।

ହାଡ଼ଗିଳାର ଅଣ୍ଟା ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଓ ବେକରେ ଲମ୍ବା ଅଳଟିଏ ଝୁଲୁଥିବାରୁ ଅନେକ ଲେଖକ ତାକୁ ଏକ ଅସକା ଚଢ଼େଇ ବୋଲି କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହାକୁ ସୁଖି କେଉଁଟା ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ! ଯେଉଁମାନେ ହାଡ଼ଗିଳାକୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହନ୍ତି ମୁଁ ତାଙ୍କର ଦଲର । ହାଡ଼ଗିଳା ବୋବାଏ ନାହିଁ—କାରଣ ଏଥିପାଇଁ ଦରକାର ହେଉଥିବା ମାଂସ ଯେଣି ତା ପାଖରେ ନଥାଏ । ଉପର ଓ ତଳ ପାଖକୁ ବାଡ଼େଇ ସେ କେବଳ ଖଟୁଖାଟୁ ଶବ୍ଦ କରେ । ଅତି ଭଲ ପାଇଲେ ଅଣ୍ଟିରୁ ହାଡ଼ଗିଳା ଅତି ଶୀଘ୍ର ସ୍ୱରରେ ଘୁଷୁଝୁ ଭଳି ଶବ୍ଦ କରେ ।

ସାରା ଭାରତରେ ଯେଉଁଠି ଯୋର ବା ଖାଲୁଆ ପାଣି ଅଞ୍ଚଳ ଅଛି ସେଠାରେ ହାଡ଼ଗିଳା ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସହରରେ ରହିଲେ ତୁମେ ତାକୁ ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ପକ୍ଷୀ ବସତିରେ ଦେଖିପାର । ସେଠାରେ ତା'ର ଜାତିଭାବ ସୁନ୍ଦର ବା ଗୁମୁଚ ଅଣ୍ଟିଆ ସହଜ ତୁମର ରେଟ ହେବ । ଗୁମୁଚ ଅଣ୍ଟିଆ ସେତେ ବଡ଼ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ତାର ଗୁମୁଚ ଭଳି କଳା ଅଣ୍ଟିଏ ଥିବ । ସେହି ଅଣ୍ଟାରେ ସେ ସହଜରେ ଜଳଜୀବକୁ ଧରି ପକାଏ ।

ବାଲି ହରିଣ

ପ୍ରାୟ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ ଓଡ଼ିଶା, ପଞ୍ଜାବ, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଓ ଶ୍ରୀଜୟାମରେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଅନେକ ବାଲିହରିଣ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଦଳରେ ସେଥିରୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ରହୁଥିଲେ । ଏବେ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଭିତ୍ତିଟି ଯାଏ ବାଲିହରିଣ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦଳ

ସହଜରେ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ଖୋଲା ସମତଳ ଭୂମିରେ ଏପରିକି ଯେଉଁଠି ଶୁଷ୍କବାସ ଥାଏ, ସେଠାରେ ରହିବାକୁ ସେମାନେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଫସଲ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଳିଆକୁ ଶୁଖି-ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

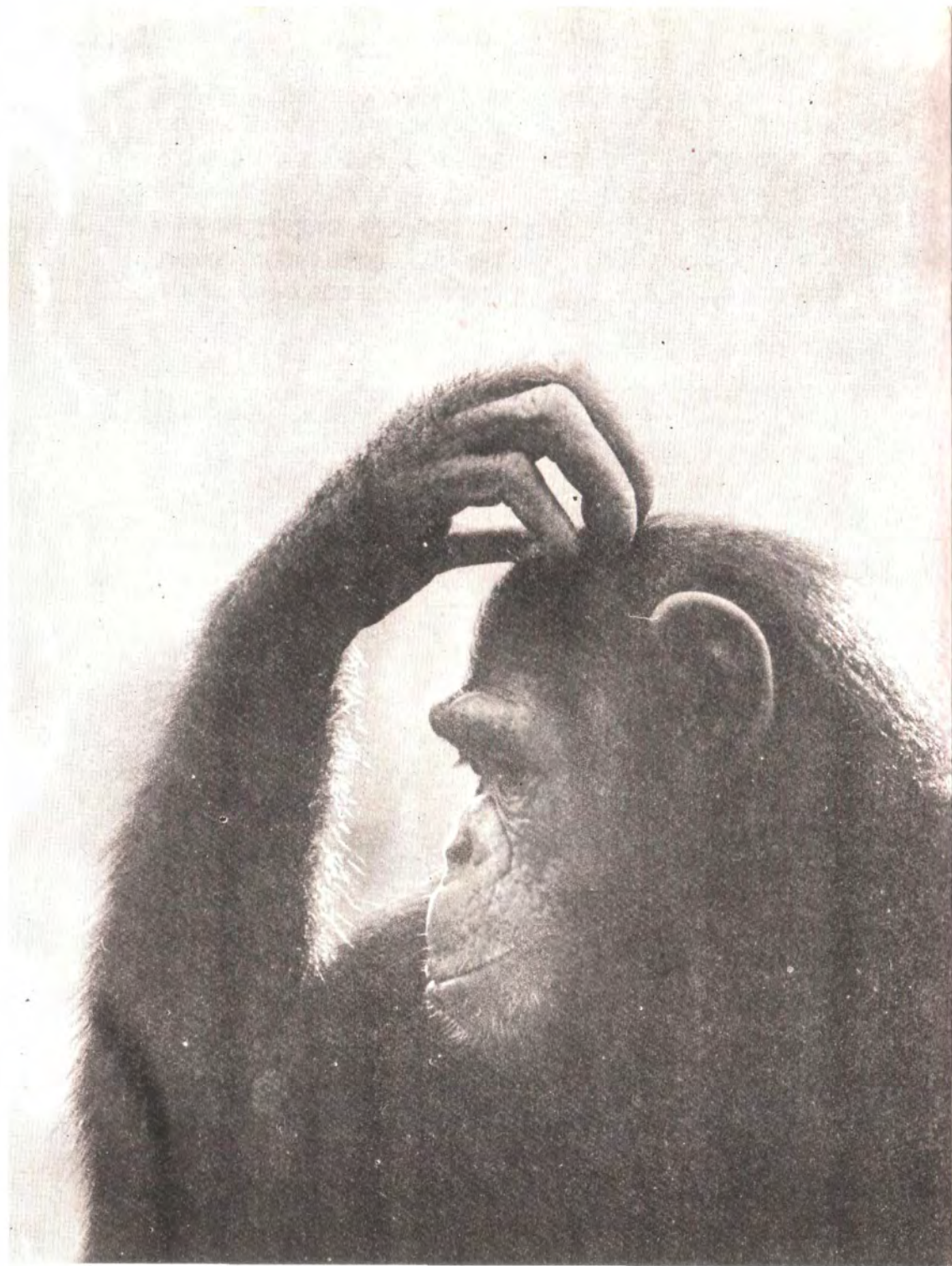
କେବଳ ଅଣ୍ଟିର ବାଲିହରିଣର ଶିଙ୍ଗ ଥାଏ । ଚନ୍ଦ୍ରକାର ବା କୃଷ୍ଣସାରର ଶିଙ୍ଗଠାରୁ ଏ ଗୁଡ଼ିକର ଶିଙ୍ଗ ବଡ଼ । ଶିଙ୍ଗ ଅନେକ ସମୟରେ ହୁଇ ଫୁଟୁରୁ ବେଶୀ ଲମ୍ବ ହୁଏ । ମୋଡ଼ ମୋଡ଼ ହୋଇ ସେସବୁକ ସିଧା ଉପରକୁ ବଢ଼ନ୍ତି । ଏହି ସୁନ୍ଦର ଶିଙ୍ଗ ଓ ଦେହର ଚକଚକିଆ ରଙ୍ଗ

ଯୋଗୁଁ ବାଲିହରିଣ ଅନ୍ୟ ହରିଣ ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ସୁନ୍ଦର ।

ଅନ୍ୟ ହରିଣ ପରି ବାଲି ହରିଣ ମଧ୍ୟ ପାକୁଳି କରେ ଅର୍ଥାତ ଆଗ ଘାସ କମ୍ପା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ନ ଚୋରାଇ ଗିଳି ପକାଏ ପରେ ତାହା ପାଟିକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ଦାନ୍ତରେ ଚୋରାଇ ଖାଏ । ତାର ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଚକ ଉଲି କାମ କରନ୍ତି । ଯେଉଁସବୁ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଏହି ଉଲି ପାକୁଳି କରି ଖାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ କହନ୍ତି ରୋମନ୍ତକ । ଏମାନେ ସାଧାରଣତଃ ନିଶାହ ପ୍ରାଣୀ । ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣ ବିପଦ ସମ୍ଭାଷଣ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଯେତେ ପାରନ୍ତି ସେତେ ବେଶୀ ଘାସ ଗିଳି ପକାନ୍ତି ଓ ତା'ପରେ ନିଜର ଲୁପ୍ତବା ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଅବସରବେଳେ ସେହି ଖାଦ୍ୟକୁ ସୁଣି ପାଟିକୁ ଆଣି ପାକୁଳି କରନ୍ତି ।

ବାବାଡୁଆ

ଅଧିକାଂଶ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ବାବାଡୁଆ ନିଷ୍ପତ୍ତ ହୁଏ । ଏହି ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଯଦି ପ୍ରଶସ୍ତ ଘରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବ, ତେବେ ଏମାନେ ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ରହି ପାରନ୍ତି । ସେମାନେ ଅସ୍ତେଇଆରୁ ଆସନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ରଙ୍ଗ ବରଫ ପରି ଧଳା । ମୁଣ୍ଡରେ ସୁନ୍ଦର ଚୁଲ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବାବାଡୁଆ ଦେଖିବାକୁ ଧଳା, ସେମାନଙ୍କ ଗାଲ, ଛାତି ଓ ଜେଣାର ତଳ ପଟ ଗୋଲ୍‌ପୀ ରଙ୍ଗର । ମୁଣ୍ଡରେ ଲଲ ଓ ଦଳପା ରଙ୍ଗର ନିଜ ନିଜ ଗାନଗାଉଛି ।

ଚୁଲ । ବଡ଼ କଲା ବାବାଡୁଆର ରଙ୍ଗ ପାଉଁଶିଆ । ଗାଲର ରଙ୍ଗ ଲବଙ୍ଗ ଲଲ, ଚୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବା, ପର କଲା ।

ବାବାଡୁଆମାନଙ୍କର କମ୍ପୁତକମାକାର ଶୂଳ-ଚଳଣ ଦେଖିଲେ ବଡ଼ ମଜା ଲାଗେ । ସେମାନଙ୍କ ଯଦି ନେଲେ ଓ ସବୁବେଳେ ଆଦରକଲେ ସେମାନେ ବଡ଼ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ର, ଲୋକର ନାଆଁ ଧରି ସେମାନେ ବରଫର ଡାକୁ ଥାଆନ୍ତି । ବାବାଡୁଆ ସାଥରେ କଥାଭାଷା ନକଲେ ସେ ତୁମକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ପାଟି କରନ୍ତି ।

ଶୁଆ ଜାତିର ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପରି ବାବାଡୁଆ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଧାରୁଆ ଥଣ୍ଡରେ କିଛି ନା କିଛି କାମୁଡ଼ିବାକୁ ଭଲ ପାଏ । ତା ଆଗରେ ଯଦି କାଠ ଖଣ୍ଡେ ପକାଇ ଦେବ ସେ ତାକୁ ଖୁସିରେ ଟିକି ଟିକି କରି କାଟୁଥିବ ।

ତା'ର ଥଣ୍ଡ ଖୁବ୍ ଟାଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର, ଲୋକର କୌଣସି କ୍ଷତି କରେ ନାହିଁ, ତାର ହାତ ଓ ମୁହଁରେ ଚଢ଼ିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଅତିକ୍ରମ ଲୋକର ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ଦେଖିଲେ ସେ ଚିତ୍ତଯାଏ । ତେଣୁ କେବେ-ହେଲେ ତା ପଞ୍ଜୁରା ଉତ୍ତରେ ହାତ ସୁରାଇବ ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ତୁମର ଆଙ୍ଗୁଳି କାମୁଡ଼ି ଖଣ୍ଡିଆ କରିଦେବ ।

ଅଜା ଯେଉଁ ବାବାଡୁଆ ପୋଷିଥାନ୍ତି ସେ ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଥାଏ ଓ ଠିକ୍ ନାଆଁ ଧରି ସରକୁ ଡାକୁଥାଏ । ଏ ବିଷୟରେ ଲମ୍ବା ଲଞ୍ଜୁଆ ଶୁଆ ଅପେକ୍ଷା ବାବାଡୁଆ ବେଶୀ ଦକ୍ଷ । ଲମ୍ବା ଲଞ୍ଜୁଆ ଶୁଆ ତ ସବୁବେଳେ ସେଇ ଏକା କଥା ‘ଗଙ୍ଗାରମ’ ‘ଗଙ୍ଗାରମ’ ଯାକ ଅଟେ ।

କୁମ୍ଭୀର

ତୁମେ କୁମ୍ଭୀର ମୁହଁରେ ହସ ଦେଖିଛୁ ?
ଖାଇବା ବେଳେ ସେ ଯେଉଁ ବିରାଟ ଆଁ କରେ
କେବଳ ସେଇଟିକୁ ଶୁଭ ଦେଲେ । ଆଉ ସବୁ-
ବେଳେ ସେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଥାଏ ।

ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଥିବା କୁମ୍ଭୀର ଜଣାପଡ଼େ
ସତେ ଯେପରି ଅଲସୁଆଟା ! ସବୁବେଳେ
ସେମିତି ଦେଖାଯାଏ । ଏପରିକି ନଈ କୂଳରେ
ରୁପରୂପ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲାବେଳେ ମନେ ହୁଏ,
ସତେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ କାଠଗଡ଼ ପଡ଼ିଛି ।

କୁମ୍ଭୀର ତାଜା ମାଂସ ନଖାଇ ପରୁମାଂସ
ଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଏ । ଯାହା ଶିକାର କରେ
ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନଖାଇ ପୋତିପକାଏ ।
ତାହା ପଚାରି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହେଲେ ତାର ଉପଯୁକ୍ତ
ଆଦ୍ୟ ହୁଏ । କୁମ୍ଭୀର ମୁହଁରେ ପଡ଼ିଥିବା
କେତେକ ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରୁ ରକ୍ଷା ପାଇ
ଯାଇଛନ୍ତି । କୁମ୍ଭୀର ଧରିବାମାନେ ସେମାନେ
ଛଳନା କରି ମଲପରି ପଡ଼ିଗଲେ କୁମ୍ଭୀର
ସେମାନଙ୍କୁ ପୋତି ପକାଏ । କିଛି ସମୟ
ପରେ ଏହି ଲୋକମାନେ ଅଗଭୀର କବର

ଭିତରୁ ବାହାରି ଅତି ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ
ଯାଆନ୍ତି ।

ଭାରତର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ କୁମ୍ଭୀରକୁ
ପବିତ୍ର ଜୀବ ବୋଲି ମାନନ୍ତି । ଆଗେ ମିଶ୍ରାସୁ-
ମାନେ କୁମ୍ଭୀର ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ।
ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଆଉ ମହାନଦୀରେ ଥିବା କୁମ୍ଭୀର
ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁଟା ଲମ୍ବା ଓ ସରୁ ।
ଏହି ମୁହଁ ଏପରି ସେପରି ବୁଲାଇ ସେମାନେ
ମାଛ ଧରନ୍ତି । ଆଫ୍ରିକାର ନୀଳନଦୀରେ ଯେଉଁ
କୁମ୍ଭୀର ଅଛନ୍ତି ସେପରି କୁମ୍ଭୀର ଚାରିଆଡ଼େ
ଥୁଲେ । ଏବେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମି
ଆସିଲାଣି । କାରଣ କୁମ୍ଭୀରତମ୍ଭାର ଯୋଗ
ଓ ଅଳ ପାଇଁ ଏବେ ଲୋକଙ୍କର ସଉକ
ବଢ଼ିଛି ।

କୁମ୍ଭୀର ହେଉଛି ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ସନ୍ଧ୍ୟାସୁ ।
ତେଣୁ କୁମ୍ଭୀର ବଂଶ ପୃଥିବୀରୁ ଲୋପ ପାଇଗଲେ
କେତେ ଦୁଃଖର କଥା ନ ହେବ ! ପ୍ରାୟ
କୋଡ଼ିଏ କୋଟି ବର୍ଷ ତଳେ ପ୍ରଥମ କୁମ୍ଭୀର
ପୃଥିବୀରେ ଦେଖାଦେଲା । ସେତେବେଳେ
ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକାଶକାୟ ଡାଇନୋସରମାନେ
ଦୂର ବୁଲୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଲୋପ ପାଇ-
ଗଲେଣି । ଆଜି କାଲିର ବଡ଼ ଥିଆ ଓ ମୋଟା
କାଢ଼ିଥିବା କୁମ୍ଭୀରଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଭୂଲନାରେ
ଅତି ଶ୍ୱେତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କେତେକାଂଶରେ
ସେମାନଙ୍କ ପରି ଦିଶନ୍ତି ।

ନାନା ଜାତିର କୁମ୍ଭୀର ଅଛନ୍ତି । ଆମେରି-
କାର ବଡ଼ ବଡ଼ ନଦୀ ଓ ହ୍ରଦମାନଙ୍କରେ
ଯେଉଁ କୁମ୍ଭୀର ରହନ୍ତି ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ
ଭରକଳା । ସେମାନେ କାହାର କିଛି ସତ୍ତା
କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ହାତୀକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଯେଉଁଠି କୁସାରି ପଶୁର ହାତୀ ବସେଇଥିଲେ କାହାର ମୁହଁରୁ ପଦେ ଦେଲେ ବାହାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକାଶ ଜନ୍ତୁଟିର ବଳ ଯେତେକ, ନମ୍ରତା ମଧ୍ୟ ସେତେକ । ହାତୀର ପିଲାଙ୍କ ପରି ଚୁପ୍‌ଚାପ ଗୁଣ ସାଥ୍‌କ ଭଲ ହାସ୍ୟରସର ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ହାତୀର ଓଜନ ବହୁତ ବେଶୀ, ତଥାପି ସେଥିରେ ସେ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ନାଚିପାରେ ।

ହାତୀ ବସ୍ତ୍ରପୁରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଅନେକ ଲେକନିଆ ରହିଛି । ଗୁରୁଆଡ଼େ ହାତୀକୁ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି । ହାତୀକୁ ମାନ୍ୟତା ଦେପରି ‘ମୋତି’, ‘କମଳ’, ‘କଳାନାଗ’, ‘ସୋନହେଷ୍ଟ’ ବା ‘ସୁନେଲୀ’ ଭଳି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ନାଆଁ ଦିଏ, ସେପରି ସୁନ୍ଦର ନାଆଁ ଆଉ କୌଣସି ଜନ୍ତୁର ନାହିଁ । ମାରି ହାତୀର ନାଆଁ ସାଥ୍‌ରେ ଅନେକ ସମୟରେ ‘ପ୍ୟାସା’ ବା ‘ସୁନସା’ ବୋଲି ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ।

ଏ ଜନ୍ତୁକୁ ଲୋକେ ଏତେ ଆଦର କରନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏହାର ଉତ୍ତର କଠିନ ନୁହେଁ । ହାତୀ ବଡ଼ ଚତୁର, କଠୋର ପରିଶ୍ରମୀ ଓ ବାଧ୍ୟ । ସେ ମଣିଷକୁ ଭଲ ପାଏ ଏବଂ ମଣିଷର ଗୁଲି-ଚଲନ ସାଥ୍‌ରେ ନିଜକୁ ଶୀଘ୍ର ଖାସ ଖାଆଇ ନିଏ । (ମୁଁ ଭାରତୀୟ ହାତୀଙ୍କ କଥା କହୁଛି ଆଫ୍ରିକାର ହାତୀଙ୍କ କଥା ନୁହେଁ । ବିଚାର ଆଫ୍ରିକାର ହାତୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଚମତ୍କାର ଦାନ୍ତ ଲାଗି ଲୋକେ ମାରି ପକାଉଛନ୍ତି ।)

ହାତୀକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବ । ସେ ଅତି ଚଞ୍ଚଳ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନ୍ତୁ ।

ହାତୀ

ଭାରତରେ ଆମେ ସିନା ଜୟସୁର କି ମନ୍ତ୍ରଣୁର କି ପୁରୀ ଭଳି ସହରରେ ଖଲ କନ୍ଦରେ ହାତୀ ଦେଖୁଥାଉଁ, ଛତାଖାନାରେ କିନ୍ତୁ ହାତୀ ନଥିଲେ ତାହା ପୁଣିକି ହୁଏ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ

ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ଅଭୂତ ଖାବ । ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ହାତୀ ଏକ ଗୁଡ଼ପାଳିତ ଚେଷ୍ଟା ମୁଁ ସଦୃଶ ପାଇଁ ଏ ବହିରେ ଝିବି ଖାବ କହିଲେ ତଳେ । ପୋଷା ହାତୀମାନଙ୍କ ଅଧିକ ସ୍ଥାନ ଦିଏଁ ତାହାହେଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ହାତୀ ବଞ୍ଚୁଥିବା ହାତୀ ଧରା ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କାରଣ ତା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ସ୍ଥାନ ସର୍ୟତାର ପ୍ରଭାବ ନିଜ ଶାଳି କୁଟୁମ୍ବ ଉପରେ ଦରକାର ଏବଂ ସେ ସବୁର ସ୍ତ୍ରୀ । ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ପଡ଼ିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ହାତୀର ସ୍ବଭାବ କେତେବେଳେ କ’ଣ ହେବ, ତାହା ଅଗଭୁ

ଭାରତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚୁଥିବା ହାତୀ କେତେବେଳେ କ’ଣ ହେବ, ତାହା ଅଗଭୁ

ଜଣା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ପୋଷା ହାତୀ ବନ୍ୟା ଘେରରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ନିଉପଠାରୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଥିବା ହୁଣ୍ଟ ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖିଛି । ଅଥଚ ସେଇ ହାତୀ ଆଉ ଥରେ ଗୁମିଯାଇ ଗାଆଁର ଗୋଟିଏ ଡାକଘରକୁ ଛାଙ୍ଗି ଚୁରମାର କରିଦେଲା ।

ହାତୀ ପୋଷିଲେ ଅନେକ ଖର୍ଚ୍ଚ । ଆଗେ କେବଳ ରଜା, ମହାରଜାମାନେ ତାଙ୍କ ନିଜର ହାତୀ ରଖୁଥିଲେ । ହାତୀମାନଙ୍କ ଚତୁ ନେବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଅନେକ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ରଖିଥାନ୍ତି । ହାତୀ ଲାଗି ଅନେକ ଚାକର ଖାଜା ହୋଇଥିବାରୁ କଥାରେ କହନ୍ତି—“ହାତୀ ଖୋଜିଲେ ଅନେକ ପାଦଚିହ୍ନ ଲୁଚି ରହିଛି ।”

ଏବେ ମଧ୍ୟ ଜନଗଣ୍ୟ ଦିବସ ଭଳି ଉତ୍ସବ ଓ ପର୍ବ ପର୍ବାଣିରେ ହାତୀକୁ ବେଶଭୂଷା କରାଯାଏ । ମାହୁନ୍ତ ତାକୁ ପିଲଙ୍କ ପରି ଶୁଆଇ ଦେଇ ଗାଧୋଇ ଦିଏ । କାଠ ଖଣ୍ଡେ ଧରି ତାର ମୁଣ୍ଡ ଓ ଗୋଡ଼ାକୁ ଛଠାଉଥାଏ । ମାହୁନ୍ତର ଝିକପୁଅ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ହାତୀର ବିଷଟ ବସ୍ତୁ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ଇଟା ଖଣ୍ଡକରେ ତାକୁ ଘଷି ମାଜି ଦିଏ । ହାତୀ ବେଳେ ବେଳେ ଗାଧୁଆ ସାବୁନ୍ ପାଣିରେ ଖେଳେ, ଶୁଣ୍ଠରେ ପାଣିନେଇ ଚାରିଆଡ଼େ ଛିଞ୍ଚୁଥାଏ ।

ସମା ସୁତରା ହୋଇ ସାରିଲେ ସେ ବେଶଭୂଷା ହୁଏ । ପ୍ରଥମେ କପାଳ, ଶୁଣ୍ଠ ଓ

କାନ ଦୁଇଟିରେ ଚିତା ଲେଖା ହୁଏ । ଏ କାରିଗର କାମ ପାଇଁ ଅଲଗା ମାହୁନ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ତାପରେ ପିଠି ଉପରେ ସୁତା ଦଉଡ଼ିରେ ହାଉଦା ବନ୍ଧାହୁଏ । ସୁତା ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧିଲେ ତାହା ପିଠିରେ ଘଷି ହୋଇ ଘାଁ ହୁଏ ନାହିଁ । ହାଉଦା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଜାକଜମକରେ ସଜାସଜ ହୋଇଥାଏ ।

ଏ ସବୁ କାମ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ହାତୀ ଖୁବ୍ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବେଳେ-ବେଳେ ତାର କଅଣ ମନ ହେଲେ ସବୁକାମ ସାରି ବାହାରିବା ବେଳକୁ ସେ ସୁଲାଏ ଲୁଟା ପତର ଆଣି ନିଜ ପିଠି ଉପରକୁ ଛଡ଼ାଏ । ଫଳରେ ପ୍ୟାରେଡ଼ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମାହୁନ୍ତକୁ ବହୁ ଅଧିକା କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ହାତୀର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ବୋଧହୁଏ ତା'ର ଶୁଣ୍ଠ । ଏ ଶୁଣ୍ଠା ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ନାକ । ହାତୀ ଶୁଣ୍ଠକୁ ପସାସା କଲେ ଦେଖିବ ସେ ମଣିଷ କମ୍ପା ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀର ନାକ ଅଗ ଭଳି ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଟି ନାକପୁଡ଼ା ଅଛି । ଆମେ ନାକରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ନେଲା ଭଳି ହାତୀ ମଧ୍ୟ ତା ନାକବାଟେ ନିଃଶ୍ୱାସ ନିଏ । କିନ୍ତୁ ଶୁଣ୍ଠା ନାକର କାମ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହାତର କାମ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ମାଟି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଜିନିଷ ଉଠାଏ, ଗଛରୁ ଡାଳପତ୍ର

ଛାଙ୍ଗେ । ଏଥିରେ ସେ ପାଣି ଆଣି ପିଏ । ଶୁଣ୍ଠକୁ ବଙ୍କାଇ ପାଠି ଉପରେ ନାକପୁଡ଼ାକୁ ଶୁଣ୍ଠ ପାଣିରେ ଚୁଆଇ ଦେଇ ନିଃଶ୍ୱାସ-ନେଲେ ରଖି ନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ପେଟକୁ ପାଣି ପାଣି ଶୁଣ୍ଠ ଉପରକୁ ଚାଲିଥାଏ । ତା'ପରେ ଶୁଣ୍ଠ ବ ଅଦ୍ଭୁତ ଜିନିଷ ସତେ ?

ଜିରାଫ

ଏହି ସ୍ଥାନର ଜନ୍ମ କେବଳ ଆଫ୍ରିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ବର୍ଷକୁ ଗୋଟିଏ ଥର (ଜୁଲାଇ ୧୦-୧୫) ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସର୍ବସ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଜିରାଫ ଆଣିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ସୁରୋପରେ ଲୋକେ ଏହି ଜିରାଫ ଦେଖିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ଅନ୍ୟ ସମ୍ରାଟମାନେ ଜିରାଫ ମଗାଇଥିଲେ । ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଗୋଟିଏ ଜିରାଫ ଦେବା ପରେ ବହୁ ବର୍ଷଧରି ଅର କୌଣସି ଜିରାଫ ସୁରୋପକୁ ଆସି ନଥିଲେ । ୧୮୭୭ରେ ମିଶରର ପାଶା ଦୁଇଟି ଜିରାଫ ପଠାଇଲେ—ଗୋଟିଏ ଇଂରେଜଙ୍କ ପାଇଁ, ଅନ୍ୟଟି ଫରାସୀଙ୍କ ପାଇଁ । ତା' ପରଠାରୁ ଅନେକ ଜିରାଫ ଆଫ୍ରିକାରୁ ଆଣା ହୋଇ

ପୃଥିବୀ ସାରା ବିଭିନ୍ନ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ରଖା ହୋଇଛନ୍ତି ।

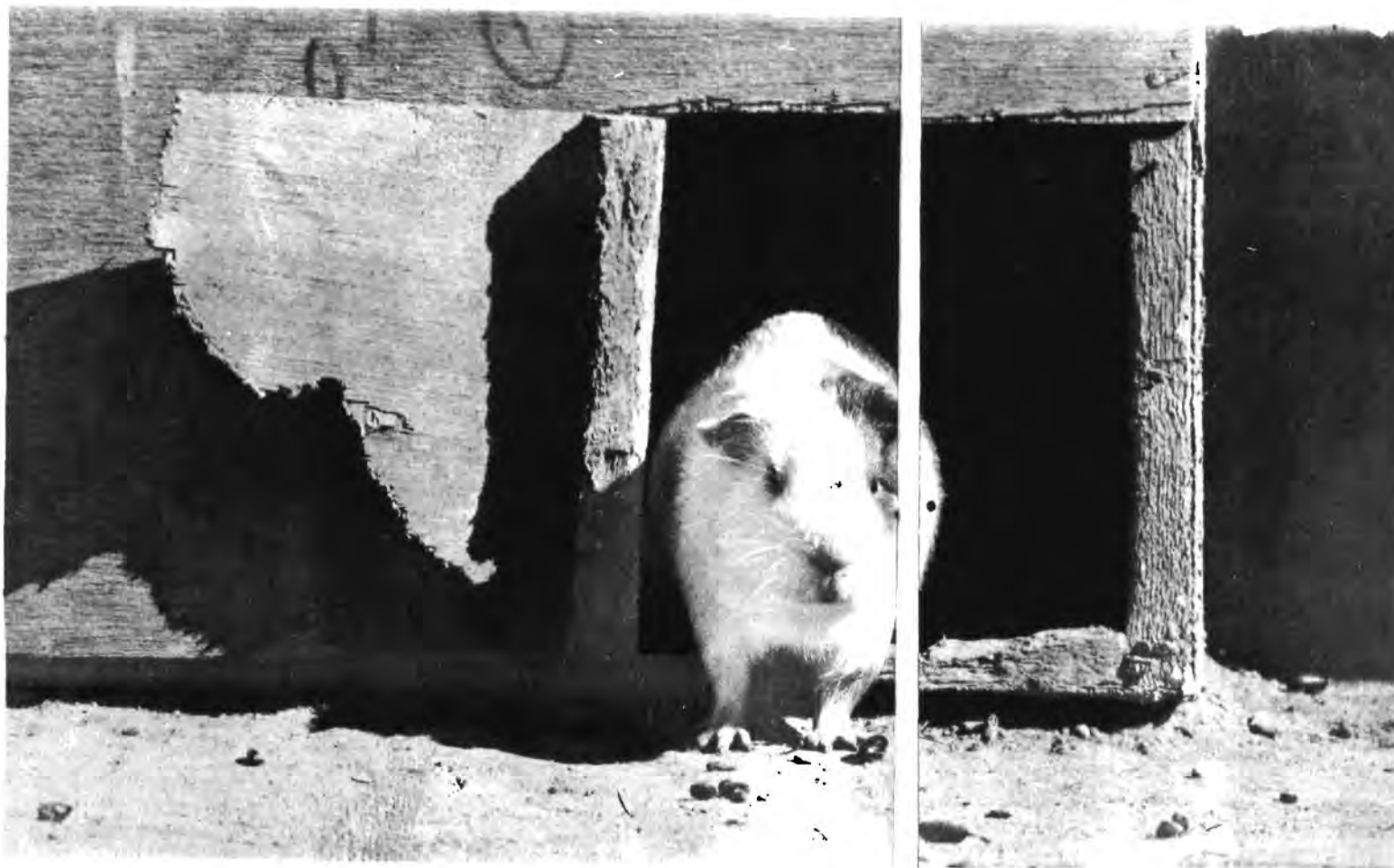
ପୃଥିବୀରେ ଥିବା ସବୁ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ଠାରୁ ଜିରାଫ ବେଶୀ ଡ଼େଙ୍ଗା । ସେ ଡ଼େଙ୍ଗାରେ ଖୋଲ ସତର ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ । ଲମ୍ବା ବେଳ ବଢ଼ାଇ ଉଚ୍ଚ ଗଛରୁ ସେ ପତ୍ର ଡୋଳ ଖାଏ । ତାର ଜିର ଲମ୍ବା, ସରୁ ଓ ପତଳା । ସେଇଥିରେ ସେ ତାଳପତ୍ର ଗ୍ରାସିଥାନ୍ତି ।

ଜିରାଫର ଗୁଲି ବଡ଼ ଅସୁନ୍ଦର । ଗୋଟିଏ ପାଖର ଦୁଇଟିଯାକ ଗୋଡ଼ା ଏକ ସମୟରେ ଆଗକୁ ପକାଇ ସେ ଚାଲୁଥାଏ । ସେ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ମଧ୍ୟ ଦଉଡ଼ିପାରେ । ତା'ର ଆଖି ଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଏବଂ ଦୂରର ଆଖିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦର । ଜିରାଫ ବହୁତ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିପାରେ ଓ ଦୂରରୁ ବାସନା ବାରିପାରେ । ଯଦି ତା ଆଡ଼କୁ ପବନ ବହୁଥିବ ତେବେ ଅନେକ ଦୂରରେ ମଣିଷ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଜାଣି ପାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ସାବାଳକ ଜିରାଫ ସହଜରେ ଧରା ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ବହୁତ ଡ଼େଙ୍ଗା ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତକୁ ପଠାଇବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର । ଆମେ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଯେଉଁ ଜିରାଫ ଦେଖି ସେମାନେ ଫିଲବେଲେ ଧରା ହୋଇଥାନ୍ତି । ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ହିଁ ସେମାନେ ଶସ୍ୟ, ପତ୍ରପତ୍ର ଓ ନଡ଼ା ବା କୁଟା ଖାଇ ବଢ଼ନ୍ତି ।

‘ଜିରାଫ’ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଆରବୀ ଶବ୍ଦରୁ ‘ଜିରାଫ’ ଆସିଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ଦେଉଛୁ । ଲମ୍ବା-ବେଳ ।

ଗିନି ଘୁଷୁରୀ

ନାଆଁଟି ତା'ର ସିନା ଘୁଷୁରୀ, କିନ୍ତୁ ଦେଖାଯାଏ
ଅନେକାଂଶରେ ଠେକୁଆ ପରି । ଏହି ଟିକ ଟିକ
ଗିନି ଘୁଷୁରୀ ଗୁଡ଼ିକ ପିଲାଙ୍କର ଖୁବ୍ ପ୍ରିୟ ।
ପ୍ରକୃତରେ ଗିନି ଘୁଷୁରୀ ନାଆଁଟି ଭଲରେ
ଦିଆ ହୋଇଛି । କାରଣ ଏଇଟା ଘୁଷୁରୀ
ନୁହେଁ—ଗୋଟାଏ ମୁଷା । ତା'ପରେ ଏହା
ଗିନି ଦେଶରୁ ନ ଆସି ଅସିଛି ଦକ୍ଷିଣ
ଆମେରିକାରୁ । ବୋଧହୁଏ ଘୁଷୁରୀ ଭଳି ବୋବା-
ଇଥିବାରୁ ତାକୁ ଏପରି ନାଆଁଟି ଦିଆ ହୋଇଛି ।

ଅନେକ ଲୋକ ଗିନି ଘୁଷୁରୀକୁ ଘରେ
ପୋଷନ୍ତି । ଶାଗସବୁକି ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ।
ଠେକୁଆ ଯାହା ଖାଆନ୍ତି ସେମାନେ ସେଇଆ
ଖାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସବୁଠୁଁ ପ୍ରିୟ ଖାଦ୍ୟ
ହେଲା ଧନଆଁ ପତ୍ର ଓ ଗଜର । ଆହୁରି ବେଣୀ
ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଗୁ ପତ୍ର ଓ ଫଳ ଖାଇବାକୁ ।
ତାଙ୍କ ଦେହରେ ସାଧାରଣତଃ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର
ଘେଟ ଘେଟ ଚିକ୍‌କଣ ଲାମ୍ପ । ଠାଏ ଠାଏ
କଳା, ଧଳା ଓ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଛଟା
ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଠେକୁଆଙ୍କ ପରି ଗିନି ଘୁଷୁରୀର ବଂଶ ମଧ୍ୟ
ଶୀଘ୍ର ବଢ଼ିଯାଏ । ଦଶମାସ ବୟସ ହୋଇ-
ଗଲେ ଏମାନେ ଛୁଆ ଜନ୍ମ କରନ୍ତି । ଥରକେ
ଏମାନଙ୍କର ଛୁଆରୁ ଆଠଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୁଆ ହୁଏ ।
ଛୁଆ ସପ୍ତାହରୁ କମ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଛୁଆମାନେ
ନିଜ ନିଜର ଯେଟ ଯୋଷିବାକୁ ବାହାରି
ପଡ଼ନ୍ତି । ତା'ପରେ ମାଆ ପୁଣି ଜନ୍ମ କରିବା
ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ ।

ଜଳହସ୍ତୀ

ଜଳହସ୍ତୀଠାରୁ ବେଶୀ ଅସୁନ୍ଦର କୌଣସି ବଡ଼ ପ୍ରାଣୀ ବୋଧହୁଏ ନଥିବେ । ପୁରୀ ଆଞ୍ଚିକା ଓ ଜାୟାର ଦେଶର ନଦୀ ଓ ଝରଣାରେ ଏମାନେ ରହନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚତା ଗୁରୁ ପୁଷ୍ଟି ସାମାନ୍ୟ ବେଶୀ ଓ ଲମ୍ବା ଏଗାରରୁ ଚଉଦଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ । ଓଜନ ପାଞ୍ଚ ହଜାରରୁ

ଅଠହଜାର ପାଉଣ୍ଡ ହୁଏ । ଜଳହସ୍ତୀର ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖି ଏବଂ କଉଡ଼ୁକିଆ ଝିକ ଝିକ କାନ । ତା'ର ନାକପୁଡ଼ା ଏପରି ଜାଗାରେ ଥାଏ ଯେ ସାରା ଦେହଟା ପାଣି ଉତ୍ତରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଃଶ୍ଵାସ ନେଉଥାଏ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପ୍ରକାଶ ପାଟିଟା ଦେଖିବାକୁ ବଡ଼

ମଜା ଲାଗେ । ସେ ସେତେବେଳେ ହାଲ ମାରେ ତା'ର ଦୁଇଧାଡ଼ି ଯାକ ଗୋଲପି ରଙ୍ଗର ମାଛି ଓ ଧୋବ ଫରଫର ଦାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ଦେଖାଯାଏ । ତାର ଗୁରୁଟା କୋଣ ଦାନ୍ତ ହାତୀ ଦାନ୍ତ ଭଳି । ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଟି ଉତ୍ତରକୁ ବଙ୍କେଇ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯଦାକୁ ବାହାରେ ନାହିଁ ।

ଜଳହସ୍ତୀର ଦାନ୍ତମାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ଶକ୍ତି ସେ ସେଥିରେ ସେ କୁମ୍ଭୀରର ଟାଣୁଆ ଦେହକୁ ମଧ୍ୟ ଚିରି ପକାଇବ । ତୁମେ କୋଳ ଖାଇଲ ପରି ଭରଭୁଜ ତା ପାଟିରେ ପଡ଼ିଲେ ମିଳେଇ ଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ତାର ସ୍ଵଭାବ ନୁହେଁ । ଜଳହସ୍ତୀ ବେଳେ ବେଳେ ନୌକା ଓ ଲଟାଇ ଦେଇ ତାକୁ କଡ଼ମଡ଼ କରି ଚୋରାଇ ଦେବା କଥା ଶୁଣାଯାଏ । ଜଳହସ୍ତୀର ଛୁଆ ପାଖରେ ଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ଯଦି ଅନେକ କୁମ୍ଭୀର ଥାନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଏପରି ଦାସିଥାଏ । ଛୁଆଲଗା ଜଳହସ୍ତୀ କୁମ୍ଭୀରକୁ ରସୁକରେ । ଏଭଳିବେଳେ ଯଦି ନୌକା ସେ ବାଟଦେଇ ଯାଏ, ତେବେ ସେ ଭାବେ ଯେ ଏ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର କୁମ୍ଭୀର । ତେଣୁ ସେ ରାଗିଯାଇ ନୌକାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ ।

ଜଳହସ୍ତୀ ଉଦ୍ଭିଦ ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ତାକୁ ପ୍ରବଳ ଭୋକ କରେ । ପ୍ରତିଦିନ ସେ ୨୦୦ରୁ ୪୦୦ ପାଉଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶାଗସବୁଜ ଓ ଲଟାପତ୍ର ଖାଏ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେତେକ ଭଲ ହଳହସ୍ତୀ ମଧ୍ୟ ଆରାମ କରିବାକୁ ଭଲ ପାଏ । ବେଶୀ

ସୁଅ ନଥିବା ନଦିରେ ସ୍ଥିର ପାଣିକୁ ଯାଇ ଦିନର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ ପଡ଼ିରହିଥାଏ, ଠିକ ଆମର ପୋଷା ମଇଁଷି ଯେପରି ପାଣିରେ ପଡ଼ିରହିବାକୁ ଭଲପାଏ । ଠିକ ଆମ ମଇଁଷିଙ୍କ ପରି, ପାଖ ଆଖରେ କ'ଣ ଦାହୁଛି ସେ ଆଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ତାର ନଜର ନ ଥାଏ ।

ଏପରିକି ବଡ଼ ବଡ଼ ସାମୁଦ୍ରିକ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ିଆସି ତା ଉପରେ ବସିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସେ ଖାଦିର କରେ ନାହିଁ । କେବେ କେବେ ଜଳହସ୍ତୀ ଉପରକୁ ଥୋମଣି ବାହାର କରି ଶଶ୍ ପରି ଗର୍ଜନ କରେ ଏବଂ ତାହା ମାଇଲ୍‌ଏ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣାଯାଏ ।

କଙ୍ଗାରୁ

କେବଳ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, ନିଉଗିନି ଓ ପଡ଼ୋଶୀ
 ଦ୍ଵୀପପୁଞ୍ଜରେ କଙ୍ଗାରୁ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏମାନେ
 ମଣିଷ ଭଳି ଡେଙ୍ଗା । ଏମାନଙ୍କର ପଛଗୋଡ଼
 ଦୁଇଟି ଖୁବ୍ ଲମ୍ବା । ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ

କଙ୍ଗାରୁ ଲମ୍ବ ଦୂର ପାରେ । ଥରକେ ସେ
 ପନ୍ଦର ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡେଇଁ ପାରେ ।
 ସାମନା ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ଖୁବ୍ ଛୋଟ । ଏହା
 କିନ୍ତୁ ଶୃଙ୍ଗିବା କାମରେ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଏଥିରେ

ସେ ମାଟି ଖୋଳେ, ଜନସମୂହ ଧରେ ଓ ଖାଦ୍ୟ
 ନେଇ ପାଟିରେ ପୁରାଏ । • ଲଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ ଲମ୍ବା,
 ମୋଟା ଓ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତ । ଡେଇଁବା ଓ ବସିବା
 ବେଳେ ଏଥିରେ ସେ ଭରସା କରେ । କଙ୍ଗାରୁର
 ମୁଣ୍ଡଟା ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟି ମୁଣ୍ଡ ପରି । ଆଖି ଦୁଇଟି
 ସୁନ୍ଦର, ଗୋଲ ଆଉ କୋମଳ ।

କଙ୍ଗାରୁ କେବଳ ଶାଗସବୁଜ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ
 ଖାଇ ବଞ୍ଚେ । ସେମାନେ ବଡ଼ ଭୟାବ୍ଧ ।
 ମଣିଷ ଦେଖିଲେ ଦୌଡ଼ି ପଳାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
 ସେମାନଙ୍କୁ ଯଦି କୁକୁର ଆକ୍ରମଣ କରେ
 ତେବେ ସେମାନେ ନିଜର ଶକ୍ତି ପଛ ଗୋଡ଼ା
 ଓ ମୁନିଆଁ ପଞ୍ଜା ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା
 କରନ୍ତି ।

କଙ୍ଗାରୁ ଛୁଆ ବଡ଼ ହୋଇ ଆତ୍ମରକ୍ଷା
 କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବା ଯାଏଁ ତା ମାଆ ତାକୁ
 ନିଜ ପେଟରେ ଥିବା ଅଳି ବା ପକେଟ୍ରେ
 ପୁରାଇ ନେବା ଆରମ୍ଭ କରେ । ମାଆ
 ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ବେଳେ ବେଳେ
 ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଛୁଆ ପଦାକୁ ମୁଣ୍ଡ କାଢ଼ି
 ଦାସ ଟୁକୁଛି । ଏପରିକି ଅଳିରୁ ଓହ୍ଲାଇ
 ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ ସେ ପୁଣି
 ସେଥିରେ ପଶିଯାଏ ।

ଦଉଡ଼ିବା ବେଳେ ବାରମ୍ବାର ପଛକୁ

ଅନାଇବା କଙ୍ଗାରୁର ଗୋଟାଏ ବିଚିତ୍ର
 ଅଭ୍ୟାସ । ଫଳରେ ବେଳେବେଳେ ସେ
 ଗଛ ଦେହରେ ବାଡେଇ ହୋଇଯାଏ । ଧରା
 ପଡ଼ିବା ପରେ କଙ୍ଗାରୁ ସହଜରେ ଯୋଷାମାନେ ।
 କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଟ ଲାବ ହୋଇଥିବାରୁ କଙ୍ଗାରୁ
 ଚିତ୍ରଆଖାନାରେ ରହିପାରେ ।

ଅନେକ ପ୍ରକାରର କଙ୍ଗାରୁ ଅଛନ୍ତି—ଗଛ
 କଙ୍ଗାରୁ, ପାହାଡ଼ୀ କଙ୍ଗାରୁ, ଛୋଟ ଠେକୁଆ
 ଆକୃତିର ଟିକ ଜେରବୋଆ କଙ୍ଗାରୁ ଏବଂ
 କଙ୍ଗାରୁ ମୁଷା ।

ଚିତା ବାଘ

କଥାରେ ଅଛି ବାଘ ନ ଦେଖିଲେ ବିରାଡ଼ି ଦେଖ । ବିରାଡ଼ି ହେଉଛି ବାଘର ମାଉସୀ । କେବଳ ଗଛ ଚଢ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ବିରାଡ଼ି ଆଉ ସବୁ କଥା ବାଘକୁ ଶିଖାଏ । ଚିତା ବାଘ ତ ବିରାଡ଼ି ବଂଶର । ଚିତାବାଘ କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଛଚଢ଼ା ଶିଖିଗଲା । ସେ ଗଛ ଚଢ଼ି ପାରୁ ଥିବାରୁ ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବିପଦ । ମାଙ୍କଡ଼ ଓ ବୁକୁର ମାରି ଚିତାବାଘ ବଞ୍ଚେ । ସୁଦୃଢ଼ ପାଲଲେ ଛେଳିଟିଏ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇନିଏ ।

ଭାରତରେ ଆଉ ଅଳ୍ପ ବାଘ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍‌ଅଳ୍ପେ ଅନେକ ଚିତାବାଘ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏମାନେ ବଡ଼ ହୃଦିଆର ଓ ଚଢ଼ୁର ଜନ୍ତୁ । ଏମାନଙ୍କୁ ଲୁଚିବା କୌଶଳଟି ବେଶ୍‌ ଜଣା । କି ସମତଳ, କି ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ସବୁ ଚିତାବାଘ ରହେ । ବାଘ ପସନ୍ଦ କରେ

ଲମ୍ବା ଘାସ ବଣକୁ, ତାହା ହେଲେ ପଦାକୁ ସବୁବେଳେ ଆସି ହେବ । କିନ୍ତୁ ଚିତାବାଘ ଘାସ ଜଙ୍ଗଲରେ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ । ତା ଦେହରେ ଥିବା ଚିତ୍ତ ଯୋଗୁ ସେ ଗଛର ଗହଳିଆ ପତ୍ର ଉତ୍ତରେ ଛୁପି କରି ବସିଗଲେ ସହଜରେ ଜଣା ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

କେତେକ ଲୋକ ଭାବନ୍ତି ଯେ ଚିତାବାଘ ଓ କଲସୁପତର ଆବା ଅଲଗା ଅଲଗା ଜନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଏକା ଜନ୍ତୁ— ନାଆଁରେ ଯାହା ଫରକ ।

ଚିତାବାଘର ଲେମ୍‌ କଅଁଳ ଓ ହଳଦିଆ ।

ତା' ଉପରେ ଚମକାର କଳା କଳା ଟୋପା । ବେଳେବେଳେ ପୁରା କାଳିଆ ଚିତାବାଘ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ଚିତାବାଘ ଛଡ଼ା ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଚିତାବାଘ ଅଛନ୍ତି । ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାର ଜାଗୁଆର ବାଘ, ଏସିଆର ଲମ୍ବା ଲେମ୍‌ ଥିବା ବରଫ ବାଘ, ଆମେରିକାର ପୁମା (ଯାହାକୁ କଉଶାର ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି), ଆମେରିକାର ଗ୍ରୀଷ୍ମ

ପ୍ରଧାନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଓଷେଲଟ୍ ବାଘ ଏବଂ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ଉମାନ୍‌ତାହାନ୍ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚିତାବାଘର ଜାତି ଭାବେ ଗଣ୍ୟ । ଶେଷ ବାଘଟିକୁ ମେଘୁଆ ଚିତାବାଘ ବା କର୍ମୁର ପିଠିଆ ଚିତାବାଘ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି । ଏହା ଦେହରେ ଚିତାବାଘ ପରି ପଟା ପଟା କଳାଦାଗ ଥାଏ ।

ଭାରତର ବିଖ୍ୟାତ ଶିକାରୀ ଚିତାବାଘ ଆଉ ଏବେ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସିଂହ

ଚିତାବାଘ ଗଛରେ ଭଲ ଚଢ଼ିପାରେ, ବାଘ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ଚଢ଼େ କିନ୍ତୁ ସିଂହ ମୋଟେ ଗଛ ଚଢ଼ିପାରେ ନାହିଁ । ତାର ଗଛଚଢ଼ା କି ଦରକାର ? ତା' ଦେହରେ ତ ଏତେ ବଳ ଯେ ପଞ୍ଜାରେ ଗୋଟାଏ ଗୁପୁଡ଼ା ଦେଲେ ମଝିଞିଟାଏ ବି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ । ସିଂହ ଅଳ୍ପ ଧୀର ଭାବରେ ତାର ପଞ୍ଜା ବୁଲାଇବା ତୁମେ ହୁଏତ ଦେଖିଥିବ । କିନ୍ତୁ ସିଂହର ଏହି ଧୀର ପଞ୍ଜା ଆଦାତ ପାଇଲେ ସିଂହୀ ତଳେ ପଡ଼ି ଗଡ଼ିଉଥାଏ । ସିଂହର ଓଜନଠାରୁ ସିଂହୀର ଓଜନ ସ୍ଥାନାନ୍ତ କମ୍ ।

ତୁମେ ଯଦି ଚିତ୍ରଆଖାନାର ଆଖପାଖରେ କେଉଁଠି କେବେ ରହିଥିବ ତେବେ ହୁଏତ ସ୍ଥଳରେ ସିଂହ ଗର୍ଜନ ଶୁଣିଥିବ । କେବେ କେବେ ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଗର୍ଜନ କରେ । ବାଘ ଅପେକ୍ଷା ସିଂହର ଗର୍ଜନ ଅଧିକ ଥର ଶୁଣାଯାଏ ।

ଏହି ପ୍ରସିଦ୍ଧ କିନ୍ତୁ ଭାରତରୁ ପ୍ରାୟ ଶେଷ ହୋଇ ଅସିଲେଣି । ତୁମେ ଗୁଜରାଟର ଭିର ଜଙ୍ଗଲ ପାଖରେ ନ ରହିଲେ ଜଙ୍ଗଲୀ ସିଂହ ଦେଖିବା ତୁମ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆଗେ ଇଞ୍ଚୁର ଓ ମଧ୍ୟ ଭାରତରେ ପଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ସିଂହ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଗୋରୁଗାଈ

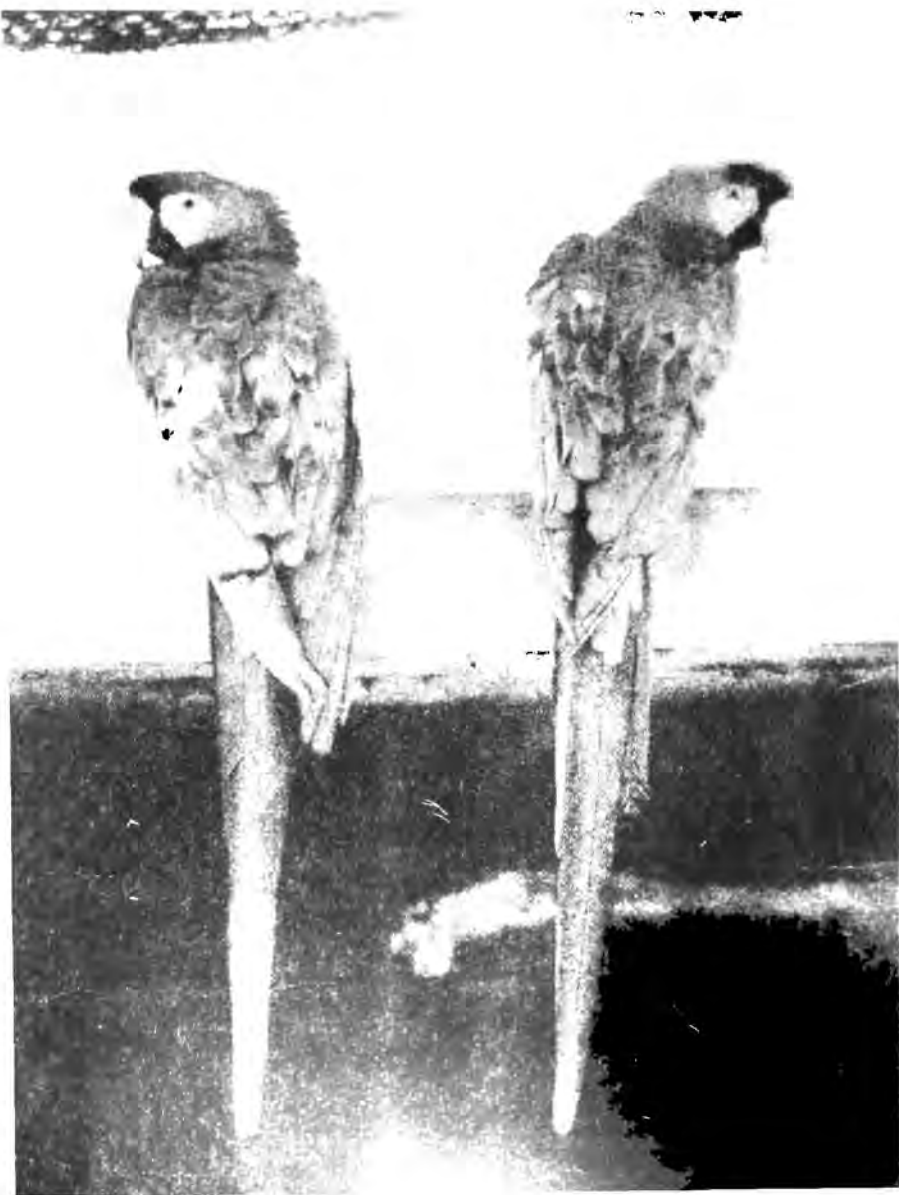
ମାରି ପକାଇଥିବାରୁ ଲୋକେ ତାକୁ ଶିକାର କରି ଶେଷ କରିଦେଲେ । ସିଂହ ଶିକାର ସେପରି କିଛି କଷ୍ଟକର ନୁହେଁ । କାରଣ ସିଂହ ଘନ ଜଙ୍ଗଲରେ ରହେ ନାହିଁ ; ବୃଦ୍ଧବୃଦ୍ଧା ଖୋଲା ଅଞ୍ଚଳରେ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଫ୍ରିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ ସିଂହର ରାଜତ୍ବ ।

ପୁଣି ବୟସ୍କ ସିଂହ କେକରେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବାଲର ମୋଟା ଓ ଘନ କେଶର ଥାଏ । ବେକ, କାନ୍ଧ ଓ ଗାଲ ପାଖରୁ ଏହି କେଶର ବାହାରିଥାଏ । ସିଂହୀର କିନ୍ତୁ କେଶର ନଥାଏ । ଏପରିକି ସିଂହକୁ ଭିନ୍ନ ବର୍ଷ ନ ସୁରବା ଯାଏଁ ତାର କେଶର ଉଠେ ନାହିଁ ।

ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବାବେଳେ ସିଂହ ଏପରି ହୁଏ ଓ ଭୟଙ୍କର ଯେ ତା'ର ପଞ୍ଜା ପାଖକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ସାହସ ଓ ଦମ୍ଭ ଦରକାର ବୋଲି ଅନେକ ଲୋକ ମନେ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସିଂହ ସହଜରେ ଯୋଷା ମାନ୍ତିଥାଏ ଓ ଅଳ୍ପ କଷ୍ଟ କଲେ ତାକୁ ତାଲିମ ଦିଆଯାଇ ପାରେ ।

ଅନେକ ସିଂହ ମଣିଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ପ୍ୟାରିସ ଚିତ୍ରଆଖାନାରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ସିଂହ ତାଙ୍କ ରଖୁଆଳକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଯେ ଥରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ବେମାର ପଡ଼ିଲେ, ସିଂହମାନେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି ଜଣାଗଲା । ଯେତେବେଳେ ସେ ଭଲ ହୋଇ ଫେରିଲେ, ସିଂହ ଦୁଇଟି ଗର୍ଜନ କରି ତାକୁ ଦେଖା କରିବା ପାଇଁ ଖୁସିରେ ଧାଇଁ ଅସିଲେ ଏବଂ ଆନନ୍ଦରେ ରଖୁଆଳର ହାତ ଓ ମୁହଁକୁ ଗୁଡ଼ି ପକାଇଲେ ।

ଚଢ଼େଇ ଓ ତା ଦେହର ରଙ୍ଗ ଏପରି ଲୋଭନୀୟ
ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିତ୍ତାନ୍ତରା ସେମାନଙ୍କୁ
ରଖିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁନ୍ତି ।

ମାକାମାନଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ହେଉଛି ତାଙ୍କର
ବିରୁଦ୍ଧ ଆକାର; ଅତି ଲମ୍ବ ଲାଞ୍ଜ ଓ ଦେହର
ନାନା ପ୍ରକାର ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ରଙ୍ଗ । ପାଖ
ଆଖରେ ଯଦି କେଉଁଠି ମାକା ଅଛି ତୁମେ
ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ । ମାକା
ନିଜର ଦେହକୁ ଉଠୁଳ ଗାଡ଼ି ଲାଲ ରଙ୍ଗ
ଏବଂ ଡେଣା ଓ ଲାଞ୍ଜକୁ ରକ୍ତକି ରକ୍ତ ନାଲି,
ହଳଦୀ, ନେଲୀ ଓ ସବୁଜ ରଙ୍ଗରେ ସଜାଇ
ଶୁଆ ଜଗତର ସମ୍ରାଟ ବୋଲାଉଥାଏ ।

ନେଲୀ ଓ ହଳଦିଆ ମାକା ଏବଂ ନାଲି ଓ
ନେଲୀ ମାକାର ଆଦର ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ।
ମାକାର ମୋଟ ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ଚାଲିଶ ଇଞ୍ଚ । ଏଥିରୁ
କେବଳ ଲାଞ୍ଜର ଲମ୍ବ ଦୁଇଫୁଟ । ଶୁଆ
ପରିବାର ଭିତରେ ଅଧିକାଂଶ ହେଉଛନ୍ତି ସବୁଜ
ରଙ୍ଗର । ତେଣୁ ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲର ସବୁଜିଆ
ଭିତରେ ଲୁଚି ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭେମାନେ
ପାଇଁ ମାକା ଏଭଳି ରଙ୍ଗ ଦରକାର କରୁ-
ନଥିବା ମନେହୁଏ । ସମ୍ଭବତଃ ତା'ର କାରଣ
ହେଉଛି ମାକା ଅତି ଭିତରେ ଭଡ଼ିପାରେ
ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ଉଡ଼ିଆସି ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ
ଡେଙ୍ଗା ଗଛ ଅଗରେ ବସେ ।

ମାକା

ଅଧିକାଂଶ ମାକା ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାର ବାସିନ୍ଦା ।
ଏହି ମହାଦେଶରେ ହିଁ ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର
ପକ୍ଷୀଙ୍କ ବସା । ମାକା ଏପରି ଖୁସି ମିଳାଇ

ଜାଗାରେ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗ ରହିବା ତୁମେ ଆଶା
କରି ନଥିବ ସାଧାରଣତଃ ସେଠାରେ ତାହା
ରହିଥାଏ । ପାଣିର ରଙ୍ଗ ସାମାନ୍ୟ ନେଲିମିଶା
ଗାଢ଼ ନାହିଁ । ନାକର ଦୁଇପଟେ ଛବୁଲ
ନେଳ ରଙ୍ଗର ଟୋପା ଏବଂ ନାକଟା ଜଳନ୍ତା
ନିଆଁ ରଙ୍ଗର ନାହିଁ । ବିପରୀତ ଦିଗରେ
ଲୁହ ତଳକୁ ଗାଢ଼ ନାହିଁ ରଙ୍ଗ, ନେଲିମିଶା
ନାଲିରଙ୍ଗ ଓ ବାଇଗେଣି ରଙ୍ଗରୁ ମେଣ୍ଟାଏ
ଆଧୁନିକ ଚିତ୍ରକଳା ଭଳି କିଏ ଯେମିତି ଶୁଣି
ଦେଇଛି । ଲୋମର ସାଧାରଣ ରଙ୍ଗ ବାଇଗେଣି,
ସବୁଜ ଓ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗ ମିଶା । ଥୋଡ଼ିରେ
ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵେତ ମୁନିଆ
ଦାଢ଼ି । କେବଳ ଅଣ୍ଟିର ମାଣ୍ଡିଲ ଏପରି
ଚମକାର ଭାବେ ନାନା ରଙ୍ଗରେ ସଜେଇ
ହୋଇଥାଏ । ମାରି ମାଣ୍ଡିଲର ସଜବାଜ
କମ । କେବଳ ତା ଥୋମଣିରେ ଟୋପି
ଟୋପି ନେଲିରଙ୍ଗର ଛଟା ପଡ଼ିଥାଏ ।

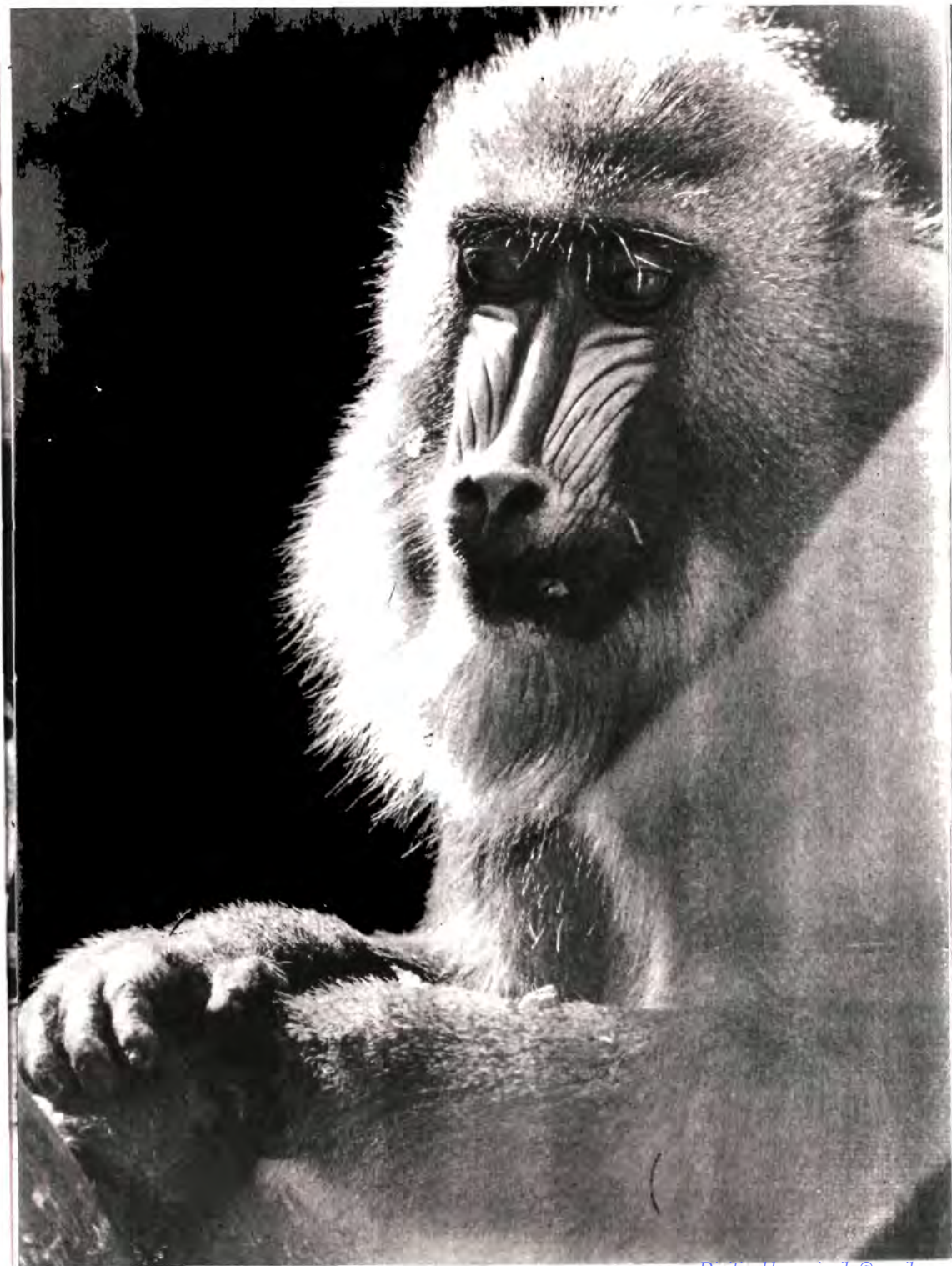
ନିଜ ଦେଶରେ ମାଣ୍ଡିଲ ସାଧାରଣତଃ
ସବୁଆଡ଼େ ଦେଖାଯାନ୍ତି ; କିନ୍ତୁ ସେ ବହୁତ
ବଳୁଆ ଓ ଚତୁର ହୋଇଥିବାରୁ ସହଜେ
ଧରା ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଶ୍ଵେତ ରୁଆ ବେଳୁ
ମାଣ୍ଡିଲକୁ ଧରିଆଣି ରଖାଯାଏ ଏବଂ
ଚିତ୍ରଆଖାନାରେ ସେ ନିଜକୁ ସଫଳତାର ସହିତ
ଖାପ ଖୁଆଇ ନିଏ ।

ମାଣ୍ଡିଲ ରମ୍ଭଙ୍କର ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଫଳାହାର ।
ଅନ୍ୟ ବାବୁନଙ୍କ ପରି ବେଳେବେଳେ ଫଳ
ଖାଇଲା ବେଳେ ସେଥିରେ ପିମ୍ପି ଡି ବା ଅନ୍ୟ
ପୋକ ବେଡ଼ିଥିଲେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଖାଇବାରେ ସେ
ଆନନ୍ଦ ପାଏ ।

ମାଣ୍ଡିଲ

ଅନେକ ପ୍ରକାରର ମାଙ୍କଡ଼ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
ସେମାନଙ୍କ ରଚରୁ ମାଣ୍ଡିଲ ରୂପ ଅତି
ରମ୍ଭଙ୍କର । ଏମାନେ ଆଫ୍ରିକାରୁ ଚିତ୍ରଆଖାନାକୁ
ଆସନ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ସବୁଯାକ ରଙ୍ଗ ମାଣ୍ଡିଲ
ତେହେରରେ ମିଶିକରି ଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁ

ଠିଆ ହୋଇ ଗୋଡ଼ ଚାପି ଚାପି ଚାଲୁଥାଏ ।
 ଗୁଲିଲବେଳେ କାଳେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ହେବ,
 ସେଥିପାଇଁ ଚାପ ବଡ଼ ଢର ।
 ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଶବ୍ଦ ହେଲେ ଗୁରୁଣ୍ଡ
 ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଟେକି ଠିଆ ହୋଇଯାଏ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ପଲାଇ
 କେଉଁଠି ଲୁଚି ଯିବା ପାଇଁ । ଦିନସାରା ସେ
 ପାହାଡ଼ ଖୋଲରେ ପଥର ପାଟରେ ଲୁଚିଥାଏ,
 ଗୁଲି ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ବାହାରେ ।
 ଏହା ଏତେ ଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ସେ ସାନ ସାନ ଜନ୍ତୁ
 ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଗୁରୁଣ୍ଡ

ବାଘ ନ ଦେଖିଲେ ବିରାଡ଼ି ଦେଖି ବୋଲି ଯାହା
 କହନ୍ତି ସେହିପରି କୁହାଯାଇ ପାରେ ହରିଣ ନ
 ଦେଖିଲେ ଗୁରୁଣ୍ଡ ଦେଖ । ଜଙ୍ଗଲରେ
 ଏହାକୁ ଠାବ କରିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ତେଣୁ
 ଚିତ୍ରାଞ୍ଚଳରେ ଏହାକୁ ଦେଖିବା ଏକ ମାତ୍ର
 ସୁଯୋଗ । ଏହି ଶେଷ ଜୀବଟିର ଲମ୍ବ ହେଉଛି
 ମାତ୍ର ଦେଢ଼ ଫୁଟ । ଉଚ୍ଚତା ଶେଷ କୁକୁର
 ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ଏହାର ଆକୃତି ଅନେକାଂଶରେ
 ହରିଣ ସହିତ ମେଳ ଖାଏ । ଖାଲି ଯାହା ଶିଙ୍ଗ
 ନାହିଁ । ଉପର ପାଟିର ଦୁଇ ପାଖରେ ବାହୁଡ଼ା
 ଦାନ୍ତ ଭଳି ଦୁଇଟି ଲମ୍ବା ଦାନ୍ତ ଥାଏ ।

ଏହି କୁନି ହରିଣର ମୁହଁଟା କିନ୍ତୁ ମୁଷା
 ପରି । ଏପରି ମୁହଁ ଯୋଗୁଁ ଓ ଏହାର ଚରକିଲା
 ସ୍ୱରାବ ଯୋଗୁଁ ଏହାକୁ କହନ୍ତି ମୁଷା-ହରିଣ ।
 ଗାଢ଼ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଆଖି ଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍
 ବଡ଼ ବଡ଼ । କାନ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବଡ଼, କିନ୍ତୁ
 ବେଶୀ ଲମ୍ବା ନୁହେଁ । ଶେଷ ଲଙ୍ଗୁଳଟି ଦେହ
 ସାଥରେ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ସେ ଖୁବ୍ ଅଗରେ

ଓଟ ପକ୍ଷୀ

ଯେତେ ପକ୍ଷୀ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଓଟ ପକ୍ଷୀ । ସାଧାରଣ ଲୋକର ଉଚ୍ଚତାରୁ ଏହା ତେଜୀରେ ଦୂରଯୁକ୍ତ ଅଧିକ । ସେ ଉଡ଼ିପାରେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦୁଇଟି ଲମ୍ବା ଗୋଡ଼ରେ ସେ ଘଷାକୁ ଭରିଣି ମାଇଲ ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ପାରେ । ଶତ୍ରୁ କବଳରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସେ ତାର ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରେ । ଓଟ ପକ୍ଷୀର ପାଦରେ ଦୁଇଟି ମାନ୍ଦ୍ର ଆଙ୍ଗୁଳି । ମୁଣ୍ଡ, ବେକ ଓ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବା ।

ଓଟ ପକ୍ଷୀର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ହେଲା ଫଳ, ଶସ୍ୟ, ଯନ୍ତ୍ର ଓ କଅଁଳ ତାଳ, ଗେଣ୍ଡା ଏବଂ ଖାଚ ପତଙ୍ଗ । ଖାଦ୍ୟକୁ ପେଷିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ପଥର ଗିଳି ପକାନ୍ତି ଏବଂ ଟିକି ଲୁହା, କାଚ, ତମ୍ବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଠିନ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟ ଗିଳନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଆଫ୍ରିକା ଓ ଆରବରେ ଆଗେ ଓଟ ପକ୍ଷୀମାନେ ରହୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଏବେ କେନ୍ଦ୍ର ଆଫ୍ରିକାରେ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଓଟପକ୍ଷୀ ପାଲନ କେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସେମାନେ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ପର ସକାଶେ ଓଟପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପାଲନ କରାଯାଏ ।

ଓଟପକ୍ଷୀର ଅଣ୍ଡା ଖୁବ୍ ବଡ଼ । ପ୍ରାୟ ଚବିଶଟି କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ଆଫ୍ରିକାର ଆଦମ ଅଧିବାସୀମାନେ ଏହି ଅଣ୍ଡାର ଖୋଳକୁ ଜଳପାଣି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଅଣ୍ଡା ଓଟପକ୍ଷୀର ଉପରେ ଓ ମାଝ ଓଟପକ୍ଷୀ ସକାଳେ ଏବଂ

ସଞ୍ଜବେଳେ ଅଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ତାକୁ ଉତ୍ତମ କରନ୍ତି । ଦିନରେ ପ୍ରାୟ କେହି ଉତ୍ତମ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କାରଣ ଖରାବେ ତାହା ଆପଣା ଶୁଣି ଉତ୍ତମ ହେଉଥାଏ । ମାଝ ଓଟପକ୍ଷୀର ବାଦାମ୍ବ ପରପୁତ୍ରକ ଶୁଣିଲେ ବୁଦା ଭଲ ଦିଶେ । ତେଣୁ ବାଦାମ୍ବ ରଙ୍ଗର ଘାସ ଅଞ୍ଚଳରେ ତାକୁ ଠାବ କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ ।

ତମଜାର ପହଞ୍ଚିବ । ପାଣି ଉତ୍ତରେ ଓଧକ୍
ଦେଖିଲେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ ।

ତୁମେ ଓଧ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ଦେଖିବ ସେ
ସେ ସେପରି ବଞ୍ଚେ ତାକୁ ଚାହିଁ ତା ଦେହ
କପରି ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଗଢ଼ା ହୋଇଛି ।
ତା ଦେହଟା ଲମ୍ବା ଓ ଅଣତ୍ରସାରୁଆ, ତା ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଓ ଚଟାଳିଆ । ତେଣୁ ସେ
ପାଣିରେ ଭସିବା ପାଇଁ ସମ୍ମତ । ଏହାର
ଚଟାଳିଆ ଲାଞ୍ଜର ଲମ୍ବ ପୁଟେ ହେବ, ଖୁବ୍
ଛୋଟ କାନ । ଗୋଡ଼ ଗୁଡ଼ିକ ଛୋଟ ଓ
ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଗୋଡ଼ରେ ଖୁବ୍ ଗାଈ ପଂଥ ।
ବଡ଼କ ଗୋଡ଼ପରି ଆଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡ଼ିକ ତମଡ଼ାରେ
ଛନ୍ଦ ହୋଇ ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲପରି ହୋଇଥାଏ ।
ଏଭଳି ପଂଥାସ୍ତବା ଗୋଡ଼ ତଳାର ଅଳ୍ପଲ୍ଲ ଭଲ
କାମ ଦେବ । ସେଇଥିପାଇଁ ବଡ଼କ ଓ ଓଧ
ପାଣି ଉତ୍ତରେ ଅଛି ବେଗରେ ଚାଲିବୁଲି କର
ପାରନ୍ତି ।

ଓଧର ବିଷେଷତ୍ତ୍ୱ ହେଉଛି, ସେ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ
ନିଜର ନାକପୁଡ଼ା ଓ କାନ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ
ପାରେ । ଏହା ପଳରେ ପାଣି ଉତ୍ତରେ ବହୁ
ସମୟ ରହିବା ପାଇଁ ସେ ସମ୍ମତ ହୁଏ । ମାଛ
ଧରିବାବେଳେ ଏହି ଗୁଣଟି ତା'ର ବହୁତ
ଉପକାରରେ ଆସେ ।

ବାପ ମାଆ ଓ ପିଲାପିଲ ମିଶି ପାଞ୍ଚ ଛଅଟି
ଲେଖାଏଁ ଓଧ ଦଳଦଳ ହୋଇ ବୁଲିବୁଲି
କରନ୍ତି । ମାଛ ଧରି କମ୍ପା ଖେଳ ସମୟ ଛଡ଼ା
ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଓଧମାନେ ମାଟି ଉତ୍ତରେ
ଗାତରେ ରହନ୍ତି । ସେମାନେ ପାଣି ତୁଣ୍ଡକର
ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଖେଳୁଥାନ୍ତି । ମାଟି କାତୁଥର
କୁଳ କମ୍ପା ବରଫ ଗଦାବୁ ଗୋଟିଏ ପରେ

ଓଧ

ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଧ ଆହାନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ମାଛ । ସେମାନେ

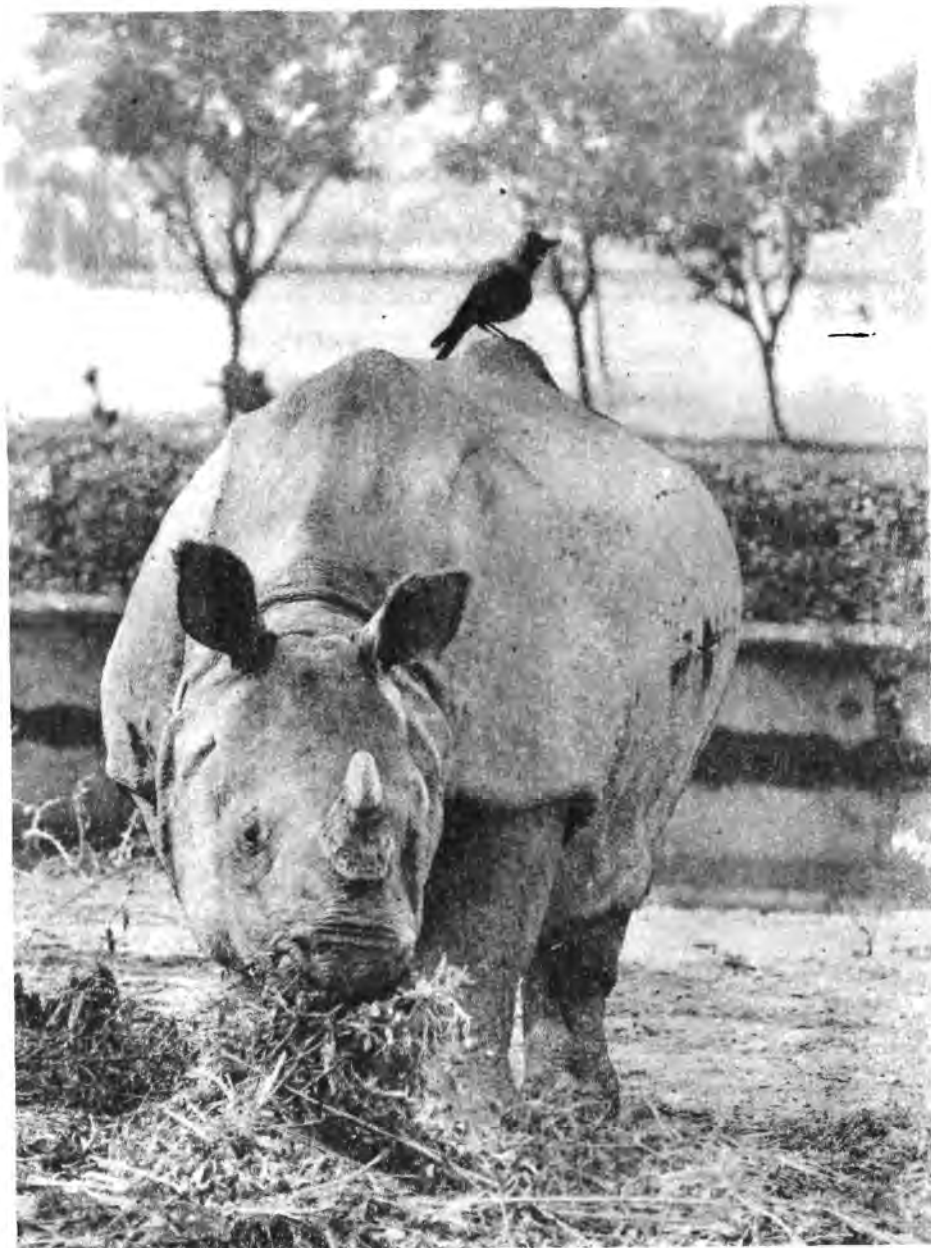
ଗୋଟିଏ ତଳକୁ ଖସିଆସିବାକୁ ସେମାନେ ଭଲ
ପାଆନ୍ତି । ଓଧ ମୁଖ୍ୟତଃ ଗୁଳରେ ମାଛ ଧରେ ।
ଅନେକ ଓଧ ଏକାଠି ମିଳି ଜଣେ ଅନ୍ୟ
ଅଡ଼କୁ ମାଛ ଘଉଡ଼ାକୁ ଦେଇ ମାଛ ଧରୁଥାନ୍ତି ।
ଭାରତର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ କେଉଁଠିମାନେ

ମାଛ ଧରୁଥିବା ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଓଧ
ପାଳିଥାନ୍ତି । ପିଲଦନରୁ ଓଧକୁ ଧରୁଥିବା
ପାଳିଲେ ସେ ସୁନ୍ଦର ଘୋଷା ମାନିପାଏ ଓ ସେ
କୁକୁର ଭଳି ତା ମାଲିକର କଥା ମାନିବାକୁ
ଶିଖେ । କେଉଁଠିମାନେ ତାଙ୍କ ଜାଲ ଆଡ଼କୁ

ମାଛ ଅଡ଼େଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ଘୋଷା ଓଧମାନଙ୍କୁ
ପଠାନ୍ତି । ଆମେରିକାର ଉତ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ
ମହାସାଗରୀ ଉପକୂଳରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଓଧ
ମଧ୍ୟ ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଯେଉଁ ଓଧ କଥା
ଜାଣୁ ସେମାନେ ସବୁ ମଧୁର ଜଳରେ ନଦୀ ଓ

ହ୍ରଦମାନଙ୍କରେ ରହନ୍ତି । ଓଧର ଲେମ୍ବ ମୋଟା
ଓ ସୁନ୍ଦର । ଖରାଦିନେ ଏହା ପ୍ରାୟ କଳା
ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଶୀତ ଦିନ ହେଲେ ତାହା ବଦଳି
ସାଲ ଲାଲ ଓ ବାଦାମୀ ମିଶା ଏକ ପ୍ରକାର
ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗ ହୋଇଯାଏ ।

ଗଣ୍ଡା

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ ଗଣ୍ଡା, ମଣିଷର ଲୋଭ ଯୋଗୁଁ ଯାହାର ବଂଶ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଇଯିବାକୁ ବସିଛି । ତଥାପି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଜାତିର ଗଣ୍ଡା ପୃଥିବୀରେ ଅଛନ୍ତି । ଆଫ୍ରିକାର ହାତୀଦାନ୍ତ, ଏସିଆର ବାଘ ଚମଡ଼ା ଓ ଗଣ୍ଡା ଶିଙ୍ଗର ମୂଲ୍ୟ ଯେତେ ବଢ଼ିଛି, ଏହି ସବୁ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେତେ ବେଶୀ

ବିପଦ ଘନେଇ ଆସୁଛି । ଶେଷରେ ହୁଏତ ଗଣ୍ଡା କେବଳ ଚିତ୍ରଆଖାନାରେ ହିଁ ରହିବେ ।

ଗଣ୍ଡା ବା ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ “ରାଇନୋ ସେରସ” ଶବ୍ଦଟି ଗ୍ରୀକ୍ ଭାଷାରୁ ଆସିଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ନାକ-ଶିଂଗା । ଗଣ୍ଡାର ନାକ ଅଗରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଶିଂଗ ଥିବାରୁ ତାକୁ ଏହି ନାଆଁ ଦିଆହୋଇଛି । ନିଜର ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧା ଓ ଶ୍ଳେଷ ଶ୍ଳେଷ ଗଛ ତାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଗଣ୍ଡା ତା ଶିଂଗ ବ୍ୟବହାର କରେ । ସେ ଗଛର ପତ୍ର ଓ ଫଳ ଖାଇ ବଞ୍ଚେ । ଗଣ୍ଡା ଅତି ଶାନ୍ତଶିଖ୍ସ ଜନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଆଘାତ ପାଏ, ସେ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧରେ । ତା’ର ଶିଂଗ ଶ୍ଳେଷ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମାରାଣୀୟ ଭଳି କାମ ଦିଏ । ଗଣ୍ଡା ଶିଂଗରେ କେତେକ ଔଷଧର ଗୁଣ ଅଛି ବୋଲି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

ଗଣ୍ଡା ଚମଡ଼ା ଅତି ମୋଟା ଓ ଶକ୍ତ । ଏହାକୁ ସହଜରେ ଗୁଳି ଫୁଟାଇ ପାରବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଡାର ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି କମ୍ । ତା’ର ଠିକ୍ ସାମନାରେ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଥିବ, ତାକୁ ସେ ସିଧା ଦେଖିପାରୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା’ର ଗ୍ରାଣ ଓ ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ବିପଦ ଆସିଲେ ସେ ସହଜରେ ଜାଣିପାରେ ।

ଏହି ବିରାଟ ଜନ୍ତୁଟିର ଚମଡ଼ାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଂଗ ପତ୍ତି କାନ୍ଦର ସାମନା ଓ ପଛ ଏବଂ ଜଘ ଆଗ ପଟ୍ଟଟା ଗୋଟାଏ ଲେଖା ଢାଳିପରି ହୋଇଥାଏ । ତା’ର ଏହି ବିଚିତ୍ର ରଙ୍ଗ, ନୌକା ଆକୃତିର ମୁଣ୍ଡ, ଦେହର ଚମଡ଼ାରେ ସାଞ୍ଜୁ ଭଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ମୋଟା କାଢି ଦେଖିଲେ ଗଣ୍ଡା ପୁରୁକାଳର ଦାନବ ଭଳି ମନେ ହୁଏ ।

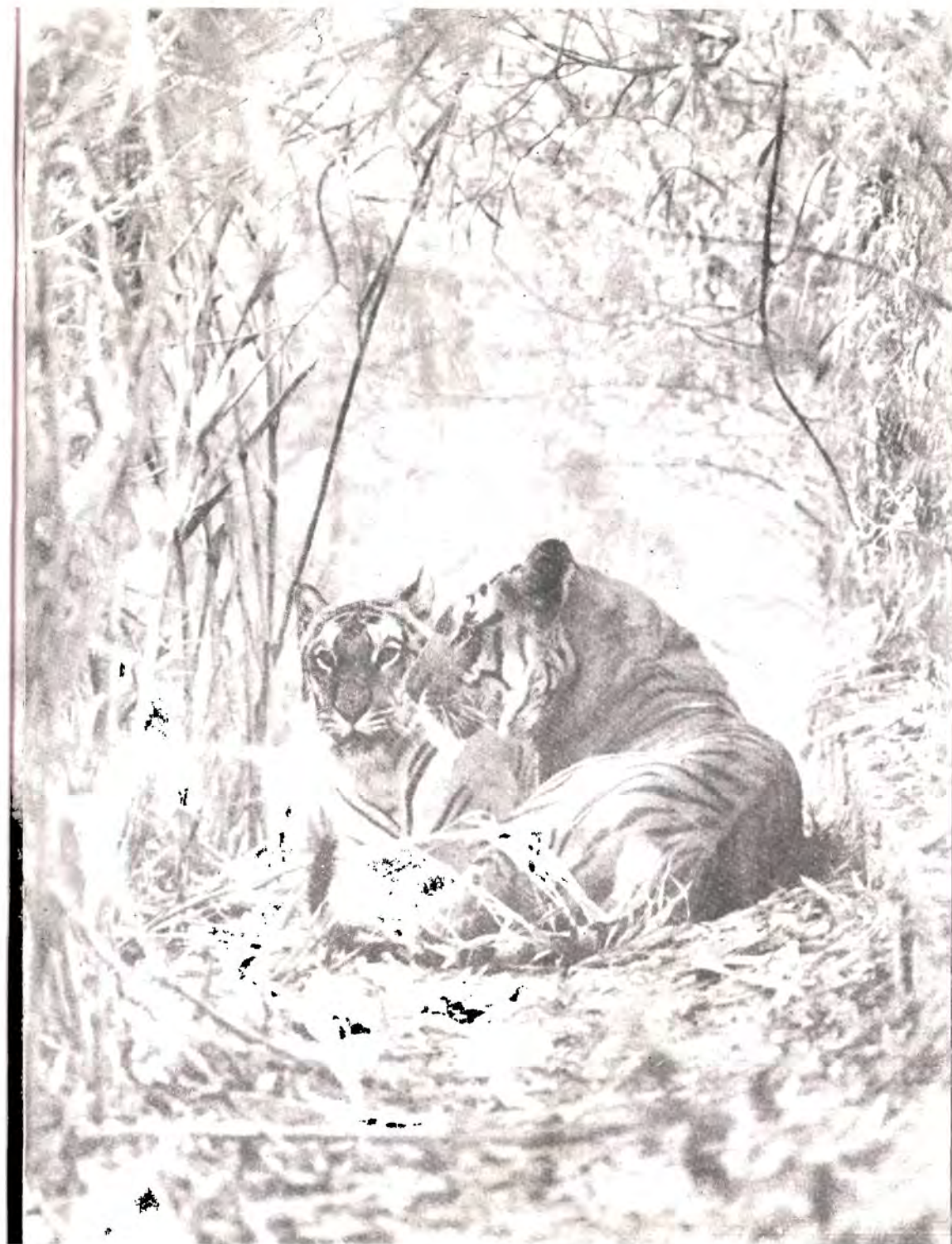
ପ୍ରତିବର୍ଷ ବାଘ ସଖ୍ୟା କମି କମି ଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବାଘକୁ ଭାରତର ‘ଜାତୀୟ ପଶୁ’ ରୂପେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ଆଫ୍ରିକାର ଜଂଗଲରେ ସିଂହର ଯେପରି ରାଜତ୍ବ, ଭାରତର ଜଂଗଲରେ ବାଘ ସେହିପରି ଅବିବାଦୀୟ ରଜା । ବାଘର ଆକାର ଓ ବଳ ସିଂହ ସହିତ ସମାନ ଏବଂ ତାର ଠାଣି, ରୂପ ଓ ଗୁଲିଚଳନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସିଂହଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ।

ବାଘ ସାଧାରଣତଃ ଖୋଲାରେ ରହେ । ଦିନବେଳେ ଲମ୍ବା ଘାସ ବଣରେ ପଡ଼ିରହୁଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ଦକ୍ଷିଣ ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବାଘ ପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ଘାସ ଥିବା ଏକ ପାହାଡ଼ିଆ ଝାଁପ ଓ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ତା ଗୁରୁପଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛନ୍ତି । ବରତମାନେ ପାଣିକୁ ଦେଖିଲେ ଡରନ୍ତି ବାଘ କିନ୍ତୁ ପାଣିକୁ ଭଲ ପାଏ ଓ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ପହଂରିପାରେ ।

ରହିବା ଓ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଘ ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ରଜା ହୋଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ତ ଲୋକ ସଖ୍ୟା ବଢ଼ିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଜଂଗଲ ସଫା ହୋଇ ଯାଉଛି ଓ ବାଘ ପରି ଜନ୍ତୁମାନେ ବସବାସ ହରାଇ ସହଜରେ ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ବାଘ ଚମଡ଼ାର ବେଣୀ ଗୁହ୍ୟତା ଥିବାରୁ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୁଳିକରି ମାର ଦେଉଛନ୍ତି । ବାଘ ଶିକାର ବେଆଇନ ହୋଇଛି । ଏଣୁ ଆଶା କରିବାର କଥା ଯେ ଏହି ରାଜା-ଯୋଗ୍ୟ ଜନ୍ତୁଟି ନିଷ୍ପତ୍ତ୍ୟ ଆମ ଜଂଗଲରେ ରହିବ ଏବଂ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଂଗଲ ମଧ୍ୟ ରହିଯିବ ।

ବାଘ

ଭାରତର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବାଦ ଅଛି — ବାଘ ସାଥରେ ଭେଟ ହେଲେ ତାକୁ ମାମୁଁ ବୋଲି ଡାକ, ସେ ତୁମକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେବ । (ବାଘ ସଂଗେ ଯଦି ହୋଇକ ଭେଟ, ମାମୁଁ ଡାକ ଦେଲେ ଛାଡ଼ିବ ବାଟ ।) କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ରକର୍ତ୍ତା ଓ ରଚକର ମାମୁଁ ସାଥରେ ତୁମ ଭେଟ ହେବାର ସ୍ବଯୋଗ କ୍ରମେ ଗୁଲି ଯାଉଛି ।

କଇଁଚ ଓ କୁର୍ମ

ଆମେ କହୁଛୁ କଇଁଚ ଓ କୁର୍ମ ଉଭୟେ ପରକ କ'ଣ ? କଇଁଚ ମାଟିରେ ରହନ୍ତି କିନ୍ତୁ କୁର୍ମ ରହନ୍ତି ପାଣିରେ । କୁର୍ମମାନଙ୍କ ଉଦର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର କୁର୍ମ ରହନ୍ତି ସମୁଦ୍ର ପାଣିରେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର କୁର୍ମ ମଧୁର ପାଣିରେ ରହେ । ତାକୁ କହନ୍ତି ଟେରପିନ । କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ କ'ଣ ଗୋଲମାଲ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି କି ? ତେବେ ସବୁ କଇଁଚ ଓ କୁର୍ମ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ସନ୍ତାନ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ଟାଣ ଖୋଲ ଉଭୟେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଖାଇବା ଓ ଗୁଲିବାବେଳେ ସେମାନେ ମୁଣ୍ଡ ଆଉ ଗୋଡ଼ା ପଦାକୁ କାଢ଼ନ୍ତି । ତା'ପରେ ତାକୁ ଖୋଲ ଉଦରକୁ ଟାଣିନେଇ ନିଶ୍ଚୟପଦରେ ରହନ୍ତି । ସେମାନେ ଭୟପ୍ରଧାନ ଦେଶରେ ରହନ୍ତି । ମାଂସ ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ । କଇଁଚମାନେ ଶ୍ଵାସବଳ ଓ ଜାତି ପତଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଖାଆନ୍ତି ।

କଇଁଚ ବହୁବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚେ । ସେଥି ଦେଲିନା ବ୍ରାସରେ ଏବେ ଏକ ପ୍ରକାଶ କଇଁଚ ବଞ୍ଚୁଛି । ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ୧୮୫୫-୧୮୬୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେପୋଲିଅନ ସେଠାରେ ବନ୍ଦୀଥିବା ବେଳେ ସେହି କଇଁଚଟା ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଥିଲା । ଆଉ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କଇଁଚ କଥା ଶୁଣ । ୧୭୭୭ ମସିହାରେ ଏହି କଇଁଚଟିକୁ ମରାସ୍ତ୍ର ନିଆଗଲା ବେଳେ ତାକୁ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ୧୮୧୮ ମସିହାରେ ୧୫୬ରୁ ଅଧିକ ବୟସରେ ସେ ମଲା । ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଓ ବଗିଚାମାନଙ୍କରେ

ରହୁଥିବା ଆହୁରି ଅନେକ କଇଁଚ ଶହେରୁ ବେଶୀ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି ।

ଗାଲପାଗୋସ୍ ବ୍ରାସ ପୁଞ୍ଜରେ ଯେଉଁ ବିରାଟ କଇଁଚ ରହନ୍ତି ତାଙ୍କର ଖୋଲ ସାଧାରଣତଃ ଗୁରୁତ୍ଵ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ ହୁଏ; ଓଜନ ହୁଏ ପ୍ରାୟ ୬୦୦ ପାଉଣ୍ଡ । ସାମୁଦ୍ରିକ କୁର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ ଏହାଠାରୁ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କୁର୍ମ ହେଲା ଚମଡ଼ା ପିଠିଆ କୁର୍ମ । ଏହାର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୮୦ ଫୁଟ ଓ ଓଜନ ପ୍ରାୟ ଏକ ଟନ ।

ଭାରତର ନରମାନଙ୍କରେ କୁର୍ମ ଥାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଫୁଟ ଓ ଓସାର ପ୍ରାୟ ସେଇକି । କିନ୍ତୁ ଦେହଟା ଚଟକା । ଶ୍ଵେତ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ପାଦରେ ଆହୁଲ ମାରି ସେମାନେ ପାଣିରେ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି । ନିଶ୍ଚୟ ମାରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଉପରକୁ ଉଠନ୍ତି କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ଓ ବେକ ପାଣି ଉପରକୁ ଦେଖାଯାଏ । ମୁଣ୍ଡ ପାଣିରୁ ପଦାକୁ ବାହାରିଲେ ତାହା ଏକ ପାଉଁଶିଆ ଓ ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର ସାପ ଭଳି ଦିଶେ ।

ଭାରତରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଇଁଚ ଖୋଲ ମାଟିତଳୁ ବାହାରିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକର ଲମ୍ବ ଖୋଲ ଫୁଟ । ସେମାନେ ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରକାଶ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବେ ।

କଇଁଚ କମ୍ପା କୁର୍ମ କାହାର ଦାନ୍ତ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଟି ଉଦର ମାଟି ଦୁଇଟି ଶିଙ୍ଗ

ଭଳି ଟାଣ ଚମଡ଼ାରେ ଘୋଡ଼ିଆ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଟି ଅସ୍ଥର କାମ କରେ । ଠିକ୍ ଶୁଆ କାମୁଡ଼ିଲା ଭଳି କଇଁଚ କାମୁଡ଼େ । ଆଉ କେତେକ କୁର୍ମ, ବିଶେଷତଃ ଆମେରିକାର କାମୁଡ଼ା କୁର୍ମ, ଅତି ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ କାମୁଡ଼ନ୍ତି ।

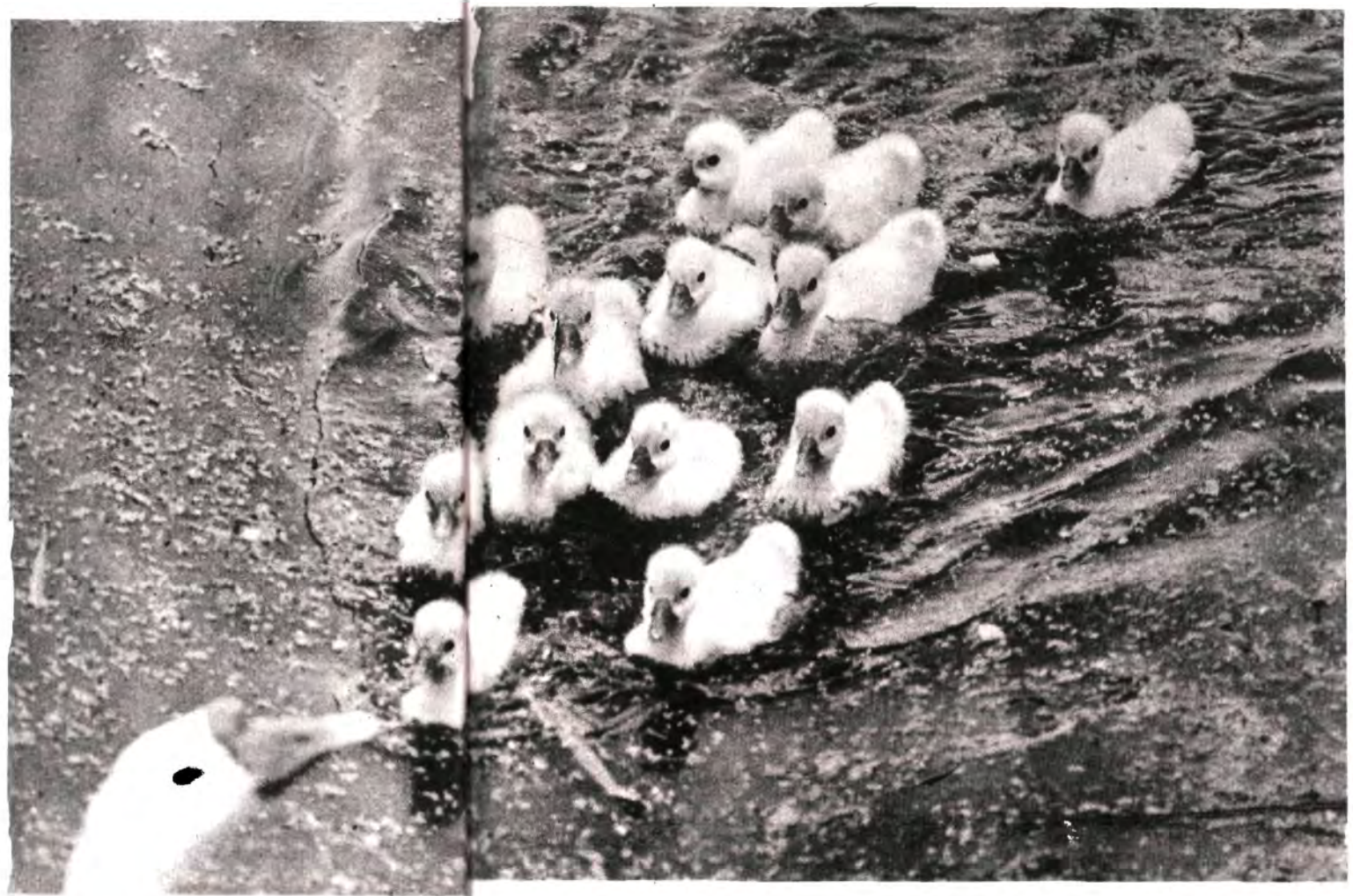

ଆହୁଲା ଗୋଡ଼ିଆ ପକ୍ଷୀ

ହାଡ଼ଗିଲା ପାଣି କାହୁଁଥିଲେ ଶୁଲୁଲୁ ।
କାକାଭୂଆ ଓ ମାକା ଗଛରେ ଚଢ଼ନ୍ତି । କିର୍ଡ଼ି
ଓ ଓଡ଼ିପକ୍ଷୀ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ଏବେ ଆସ, ଆମେ
ଆହୁଲା ଗୋଡ଼ିଆ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ଯେଉଁ-
ମାନେ ପାଣିରେ ଫୁଟୁଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଉତରୁ
ବତକ, ହଂସରାଜୀ ଓ ରାଜହଂସକୁ ଭ୍ରମେ
ଚିହ୍ନିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ତ ପୋଖରୀ ଓ ହ୍ରଦରେ
ପହଂଚୁଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ଭ୍ରମେ ଭ୍ରମର ଅବସର
ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରିବ ।

ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ରକମର ବତକ ଓ
ହଂସ ଅଛନ୍ତି । ସେଥି ଉତରୁ ଅନେକଙ୍କର
ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ପର । ଏସିଆର କେତେକ
ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗୀନ ବତକକୁ ବିଲ୍ଡା ଓ ସୁରୋପର
ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ସାଜସଜ୍ଜା ହୋଇଥିବା ପୋଖରୀ
ଗୁଡ଼ିକରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେମାନେ
ଖୋଲା ଆକାଶର ଚଢ଼େଇରଳି ସେଠାରେ
ରହନ୍ତି ।

ରାଜହଂସମାନେ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିତ୍ରାକର୍ଷକ
ପକ୍ଷୀ । ରାଜହଂସର ବଳ ବେଶୀ, ଏବଂ
ପାଖରେ ଛୁଆଁମାନେ ଥିଲେ ତା' ନିକଟକୁ ଯିବା
ଅନୁଚିତ । ରାଜହଂସର ଡେଣା ଏତେ ଶକ୍ତ
ଯେ ସେ ତାଙ୍କୁ ପିଟିଦେଲେ ଲୁଲୁଚିବ ମରିଯିବ ।
ମଣିଷର ଗୋଡ଼ ମଧ୍ୟ ଭୀତିଯିବ । ତେଣୁ

ରାଜହଂସର ବସା ପାଖକୁ ଯିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ବିଲ୍ଡରେ ରାଜହଂସକୁ ‘ରାଜପକ୍ଷୀ’ ବୋଲି କହନ୍ତି । କାରଣ ସେଠାରେ ପ୍ରଥା ହେଉଛି ଯେତେ ରାଜହଂସ, ସବୁ ରଜାଙ୍କର ବିମ୍ବା ରଜା ଯାହାକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି, ତା’ର । ଏପରିକି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଟେମସ ନଦୀରେ ଯେତେ ରାଜହଂସ ଖେଳୁଥିବେ ସେ ସବୁ ରାଜାଙ୍କର ।

ଆହୁଲ ଗୋଡ଼ିଆ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଚିତରେ ସବୁଠାରୁ ଭେଜା ହେଉଛି ଫ୍ଲେମିଙ୍ଗୋ । ତାର ଉଚ୍ଚତା ମଣିଷ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ତାର ଆକୃତି ବିଚିତ୍ର, କିନ୍ତୁ ରଙ୍ଗ ଅତି ମନୋହର । ଅଣ୍ଟିର ଫ୍ଲେମିଙ୍ଗୋର ପର ଗୁଡ଼ିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୋଲ୍‌ପୀ ନାଲିରଙ୍ଗର । ଅଧିକାଂଶ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ପ୍ରଧାନ ଦେଶରେ ଏହି ପକ୍ଷୀମାନେ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ସ୍ପେନ ଦେଶର ଜଳମୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଏମାନେ ୩୦୦ରୁ ୫୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି ।

ଦଳେ ଫ୍ଲେମିଙ୍ଗୋ ପକ୍ଷୀ ହଜାରେ ଚକ୍ର ବର୍ଣ୍ଣର ଭେଜା ମେଲାଇ ଯେତେବେଳେ ଏକାବେଳେକେ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ିଯିବାକୁ ଉଠନ୍ତି ସେତେବେଳର ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ କମ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଫ୍ଲେମିଙ୍ଗୋମାନଙ୍କ ସାଥରେ ଫେଲିକାନ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏହା ଆଉ ଏକ ଚକ୍ରମର ବଡ଼ ଓ ବିଚିତ୍ର ପକ୍ଷୀ । ଏହାର ପର ମଧ୍ୟ ସୁନ୍ଦର । ପରଗୁଡ଼ିକ ଧଳା, ସେଥିରେ ଗୋଲ୍‌ପୀ ରଙ୍ଗର ଛଟା ପଡ଼ିଥାଏ । ଛାତିଟା ଲମ୍ବା ଓ ତାର ରଙ୍ଗ ସୁନେଲି-ହଳଦୀ । ଏହାର ହଳଦିଆ ଥଣ୍ଡା ଆଗରେ ନାଲିରଙ୍ଗ ଥାଏ ଏବଂ ସେଥିରେ ମୁଣିଟିଏ ଝୁଲୁଥାଏ । ଫେଲିକାନ ଯେଉଁ ମାଛ ଧରୁଥାଏ, ସେହି ମୁଣିରେ ପୁରୁଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଲଢ଼ା ହୁଏ, ସେ ସେଇ ମାଛକୁ ଖାଏ ।

ବଣୁଆ ଗଧ

କୌଣସି ବୋକା ଲୋକକୁ ଗଧ କହିଲେ ଗଧ ପ୍ରତି ଘୋର ଅପମାନ ହେବ । କାରଣ ଗୁହ୍ୟାଳତ ହେଉ ବା ବଣୁଆ ହେଉ, ଏହି ପ୍ରାଣୀଟି ଅତି ବୁଦ୍ଧିମାନ । ପୋଷା ହୋଇଥିବା ଗଧକୁ ଆଦର କଲେ ଘୋଡ଼ା ପରି ସବୁ ଅନୁଭବ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ବଣୁଆ ଗଧ ଟିକିଏ ଲଜକୁଳା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ବୁଝିପାରେ ।

ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନରେ ଭାରତୀୟ ବଣୁଆ ଗଧ ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ କମି ଆସିଲାଣି । ଗୁଜରାଟର କିଛି ମରୁଭୂମିରେ ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ବର୍ଗମାଇଲର ଲୁଣା ଅଞ୍ଚଳ । ଭାରତର ବଣ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ ବୋର୍ଡ଼ ସେମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁଗ୍ଧାୟକ ଜନ୍ତୁ ଭାବିବାରେ ରଖିଛନ୍ତି । ସିରିଆ ଓ ପାରସ୍ୟରେ ଆଗେ ଅନେକ ବଣୁଆ ଗଧ

ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏବେ ସେମାନେ ଲୋପ ପାଇ ଗଲେଣି ।

ବଣୁଆ ଗଧ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ପାରେ । ସେ ଏତେ ଜୋରରେ ଦଉଡ଼େ ଯେ ଆରବ ଦେଶର ଘୋଡ଼ାମାନେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଟିପି ଯାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବେଗହିଁ ତାର କାଳ ହୋଇଛି । ଚିତାବାଘ ଶିକାର ଭଳି ବଣୁଆ ଗଧ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାର ତାକୁ ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ପାରସ୍ୟରେ ଅତି ସମ୍ମାନ ଲୋକମାନେ ବଣୁଆ ଗଧ ଶିକାର କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବଣୁଆ ଗଧ ଲୋପ ପାଇଯିବାର ଏହା ଗୋଟିଏ କାରଣ ।

କିଛି ମରୁଭୂମିର ଲୋକେ ବଣୁଆ ଗଧ ଶିକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର କିଛି କ୍ଷତି କରନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେକ ବଣୁଆ ଗଧ ଚରିବା ପାଇଁ ମରୁଭୂମିର ପୂର୍ବପଟେ ଭାରତ ପାକିସ୍ତାନ ସୀମା ପାରହୋଇ ଯାତାୟତ କରନ୍ତି ।

ବଣୁଆ ଗଧ ଦେଖିବାକୁ ହୁଷ୍ଟ ପୁଷ୍ଟ— ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ଗୁରୁମୁଟ । ଆମେ ଯେଉଁ ଗଧ ଘରେ ପାଲୁ ସେମାନେ ମିଶର ଦେଶର ଗଧଙ୍କ ବଂଶଧର । ଏହା ଠାରୁ ବଣୁଆ ଗଧ ବଡ଼ । ବାଲି ରଙ୍ଗ ସାଥରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗ ମିଶିଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ବେକ ଉପରେ ଗାଢ଼ ନାଲି ବାଦାମୀ ରଂଗର କେଶର ଥାଏ । ଜେବୁ ପରି ତା'ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାନ । ସେମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ପ୍ରତି ଦଳରେ ଗୋଟିଏ ଦଳପତି ଥାଏ । ଯଥେଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ବିସ୍ତାର କରି ସେ ଦଳକୁ ଶାସନ କରେ । ଦଳର ମଂଗଳ କରିବା ପାଇଁ ତାର ଦାୟିତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।

ଦର୍ଶକ ଆସନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ଆଗ ପଡ଼ିଯାଏ
ଜେବ୍ରା ଉପରେ । ବୋଧହୁଏ ତାର ଆକର୍ଷଣ-
କାରୀ ଚେହେରା ଯୋଗୁଁ ଏହା ଦୃଷ୍ଟିଆ ।

ଘୋଡ଼ା ଅପେକ୍ଷା ଗଧ ସହିତ ଏହାର
ଆକୃତି ବେଶୀ ମେଳ ଖାଏ । ଏହାର ଲଙ୍ଗୁଳ
ଅଗରେ ଗୁଡ଼ାଏ କେଶ । ବେକ ଉପରେ
କେଶର ସିଧା ଉପରକୁ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ।
ଏହାର ପ୍ରଧାନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଚମଡ଼ା ।
ଫିକା ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ଉପରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କଳା
ରଙ୍ଗର ଚଉଡ଼ା ପଟି ଗୁଡ଼ିଏ ଖୁବ୍ ଚମତ୍କାର
ଦିଶୁଥାଏ । ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ, କିଶୋରୀର
ଉତ୍ତମାଣା ଅନୁସାଥ ପାଖ ଆଖରେ ଥିବା
ପାବ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜେବ୍ରା ଦେଖାଯାନ୍ତି ।
ଜେବ୍ରା ଖୁବ୍ ବଳିଷ୍ଠ ଏବଂ ଶିଫ୍ର । ପାହାଡ଼
ପର୍ବତରେ ଛେଳିପରି ପଥର ଉପରେ ଚଢ଼ି
ଚଢ଼ି ସେ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଧାଇଁପାରେ ।
ତା ଗୋଡ଼ ଖସିଯାଏ ନାହିଁ । ଏ ଯଦି ପୋଷା
ମାନନ୍ତା, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଘୋଡ଼ା ପରି ଏକ
ମୂଲ୍ୟବାନ ପଶୁ ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତା ପକ୍ଷରେ
ନିଜର ବଞ୍ଚୁଆ ସ୍ୱଭାବ ଛାଡ଼ିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟକର ।
ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ବୁଲୁଥିବା କିଛି ଲାଗି ଜେବ୍ରା
ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯିବା ଦରକାର ।

ଜେବ୍ରାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଦଳ ଦଳ
ହୋଇ ରହନ୍ତି । ପର୍ବତ ପାଖରେ ଚରୁଥିବା
ବେଳେ ତାଙ୍କ ଉତରୁ ଗୋଟିଏ ସବୁବେଳେ
ପ୍ରହରୀ ଭଳି ଜଗିଥାଏ । ଯଦି ମଣିଷ କିମ୍ବା
ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜନ୍ତୁ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ତେବେ
ଦଳକ୍ରମେ ଜେବ୍ରା ଉତର ପଟକୁ ମୁଣ୍ଡ ରଖି
ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡଲରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ
ଶତ୍ରୁକୁ ନାଭି ମାରି ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଜେବ୍ରା

ଆହା ! ବିଚର ଜେବ୍ରାର ନାଆଁ ସାହରେ
ଇଂରାଜୀ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଶେଷ ଅକ୍ଷର ‘ଜେଡ୍’ଟି
ଥିବାରୁ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଂରାଜୀ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ,
ଅଭିଧାନ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ କୋଷର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ
ରହେ ସିନା ! କିନ୍ତୁ ଚିଡ଼ିଆଖାନାକୁ ଯେତେ

